



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 16 czerwca 2011 roku

ZSM/500/4/2011/AJ

Pani Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

W trakcie 10 – tej sesji Rady Praw Człowieka ONZ w marcu 2009 r. podnosząc wkład jaki Polska wniosła w utworzenie Konwencji o Prawach Dziecka, zaprezentowano moją inicjatywę wyposażenia Komitetu Praw Dziecka w możliwość rozpoznawania skarg indywidualnych, co spotkało się z przychylnością Pani Maud De Boer-Buquichio – Zastępcy Sekretarza Generalnego Rady Europy oraz reprezentanta Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka.

W następstwie podjętych decyzji, ustanowiona przy Radzie Praw Człowieka Grupa Robocza w lutym bieżącego roku przedstawiła projekt III Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka.

Projekt ten przewiduje między innymi możliwość składania skarg indywidualnych, skarg międzypaństwowych oraz procedurę dochodzeniową.

W mojej opinii wymieniony projekt zasługuje na poparcie. Przedstawione w projekcie rozwiązania zwiększają gwarancje ochrony praw dziecka przed ich naruszeniami ze strony państwa.

W obliczu systematycznego i ciągłego naruszania fundamentalnych praw dziecka w wielu krajach (m.in.: do życia, przeżycia i rozwoju, niezwłocznego sporządzenia aktu urodzenia, do rodziny, do edukacji i opieki zdrowotnej oraz niedyskryminacji) szczególnego znaczenia nabiera mechanizm skargi indywidualnej. Dzięki niemu dzieci uzyskują dodatkową gwarancję przestrzegania przez Państwa zaciągniętych zobowiązań międzynarodowych w dziedzinie ochrony praw dziecka. Bez wątplenia przyjęte w projekcie Protokołu

rozwiązania wzmocniają pozycję dziecka jako pełnoprawnego podmiotu i posiadacza należnych mu praw także w naszym kraju. Polskie dzieci otrzymałyby narzędzie umożliwiające rzeczywistą ochronę ich praw, także na poziomie międzynarodowym, podobnie jak to jest w przypadku dorosłych obywateli naszego państwa.

Należy zauważyć, że Polska jest inicjatorem Konwencji o Prawach Dziecka, a zgłoszona przez polskiego Rzecznika Praw Dziecka propozycja wyposażenia Komitetu Praw Dziecka w mechanizm skargowy jest kolejną inicjatywą, która pozwala na wzmocnienie pozycji Polski w dziedzinie ochrony praw człowieka.

Mając powyższe argumenty na względzie oraz będąc przekonanym, że również w interesie polskich dzieci leży jak najszybsze uchwalenia III Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka, zwracam się o wyrażenie jak najszerszego poparcia wobec wypracowanych w projekcie rozwiązań. Jednocześnie proszę o przedstawienie informacji o stanowisku i działaniach jakie dotychczas podjęło Ministerstwo w tej kwestii.

Ponadto pragnę przypomnieć, że na mocy decyzji Prezesa Rady Ministrów z dnia 118 kwietnia 2002 r. w sprawie wszelkich zadań związanych z koordynacją działań zapewniających realizację pełni praw dzieci i młodzieży oraz poprawy warunków ich życia, wynikających z umów międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, a w szczególności Konwencji o Prawach Dziecka, zadania te zostały przekazane Ministerstwu Edukacji Narodowej.

Dlatego też, ośmielam się zwrócić do Pani Minister o przedstawienie informacji o działaniach jakie zostały podjęte przez Pani resort w celu opracowania i przedłożenia Komitetowi Praw Dziecka ONZ sprawozdania z wykonania Konwencji o Prawach Dziecka. Jednocześnie proszę o informacje o stanie realizacji składanych wielokrotnie obietnic wycofania się przez Polskę ze złożonych do wymienionej Konwencji zastrzeżeń.

Z wyrazami szacunku
Marek Szwed

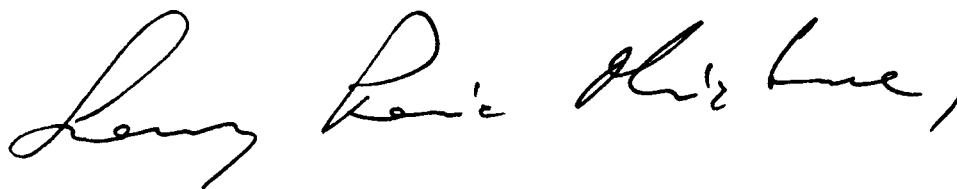
MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

—  —
PODSEKRETARZ STANU

DWM-III-MSk-045-08/2011

Warszawa, 14 czerwca 2011 r.

Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka



nawiązując do dotychczasowej korespondencji w sprawie zmiany zakresu obowiązywania *Konwencji o prawach dziecka* i *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, uprzejmie informuję, że w ramach działań koordynacyjnych, projekt wniosku w sprawie zmiany zakresu obowiązywania wspomnianych umów międzynarodowych uzyskał wstępną akceptację resortów odpowiedzialnych za realizację przepisów art. 7 i art. 38 Konwencji, tj. Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Pozostałe resorty, w tym Ministerstwo Edukacji Narodowej, przyjęły bez uwag zaproponowaną treść dokumentu.

Projekt wystąpienia do Komitetu Praw Dziecka z prośbą o przedstawienie stanowiska nt. realizacji przez Polskę przepisów art. 7 *Konwencji o prawach dziecka*, w świetle przedstawionych Komitetowi polskich rozwiązań prawnych dotychczasowych tej kwestii, w brzmieniu zaproponowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, został przesłany do Ministerstwa Spraw Zagranicznych w celu przekazania dokumentu Adresatowi.

Obecnie oczekujemy przekazania przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych stanowiska Komitetu Praw Dziecka w ww. sprawie. Pozytywne stanowisko Komitetu umożliwi Ministrowi Edukacji Narodowej wszczęcie procedury wycofania zastrzeżenia do art. 7 *Konwencji*, wniesionego przez Polskę.

Licząc na dalszą dobrą współpracę, pozostaję,



Mirosław Sielatycki



MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DWM-III-MSk-065-KPD-01/2011

Warszawa, dnia 04 sierpnia 2011 r.

Wg rozdzielnika

Zgodnie z art. 23 pkt 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443, z 2002 r. Nr 216, poz. 1824, z 2010 r. Nr 213, poz. 1395 i z 2011 r. Nr 117, poz. 676) przekazuję **projekt wniosku o zmianę zakresu obowiązywania Konwencji o prawach dziecka** (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 i z 2000 r. Nr 2, poz. 11) **oraz Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne** (Dz. U. z 2007 r. Nr 91, poz. 608) poprzez:

1) wycofanie zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*

oraz

2) zmianę treści deklaracji zgłoszonych do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*,

wraz uzasadnieniem.

Mając na uwadze, iż postulat wycofania ww. zastrzeżeń jest od wielu lat, w sposób systematyczny, zgłaszany przez polskich parlamentarzystów, środowiska pozarządowe oraz przez Rzecznika Praw Dziecka, jak również zobowiązanie Rządu do zmiany zakresu obowiązywania *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, złożone przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 18 marca 2010 r., wskazane jest niezwłoczne dokonanie projektowanych zmian.

W związku z powyższym, uprzejmie proszę o zgłoszenie uwag do ww. projektu wniosku w terminie do dnia 10 sierpnia 2011 r.

Jednocześnie, pragnę poinformować, że nienadesłanie uwag w terminie wskazanym powyżej potraktowane zostanie jako akceptacja projektu.

W/Z MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Krzysztof Szumilas
Krzysztof Szumilas

W załączeniu:

1. Tekst *Konwencji o prawach dziecka* wraz z deklaracjami i zastrzeżeniami.
2. Tekst *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne* wraz z deklaracjami.

Otrzymują:

- 1) Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Gospodarki
- 2) Minister Finansów
- 3) Minister Infrastruktury
- 4) Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- 5) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- 6) Minister Obrony Narodowej
- 7) Minister Pracy i Polityki Społecznej
- 8) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- 9) Minister Rozwoju Regionalnego
- 10) Minister Skarbu Państwa
- 11) Minister Sportu i Turystyki
- 12) Minister Sprawiedliwości
- 13) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 14) Minister Spraw Zagranicznych
- 15) Minister Środowiska
- 16) Minister Zdrowia
- 17) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- 18) Prezes Rządowego Centrum Legislacji
- 19) Sekretarz Komitetu do Spraw Europejskich
- 20) Rzecznik Praw Dziecka



MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DWM-III-MSk-065-KPD-03/2011

Warszawa, dnia 2011 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów
za pośrednictwem
Ministra Spraw Zagranicznych

Szanowny Panie Ministrze,

zgodnie z art. 23 pkt 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 roku o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443, z 2002 r. Nr 216, poz. 1824, z 2010 r. Nr 213, poz. 1395 i z 2011 r. Nr 117, poz. 676) **wnoszę o zmianę zakresu obowiązywania Konwencji o prawach dziecka** (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 11), przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. i ratyfikowanej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (Dz. U. z 1991 r. Nr 16, poz. 71) **oraz Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne** (Dz. U. z 2007 r. Nr 91, poz. 608), przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. i ratyfikowanego za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (Dz. U. z 2004 r. Nr 194, poz. 1982) poprzez:

1) wycofanie zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka* zgłoszonych przez Rzeczpospolitą Polską

oraz

2) zmianę treści deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*,

w trybie przewidzianym w art. 13 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych.

Nowe brzmienie deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne* przedstawiono w załączniku do niniejszego wniosku.

Wniosek uzgodniono z następującymi ministrami:

- 1) Wiceprezesem Rady Ministrów, Ministrem Gospodarki,
- 2) Ministrem Finansów,
- 3) Ministrem Infrastruktury,
- 4) Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- 5) Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 6) Ministrem Obrony Narodowej,
- 7) Ministrem Pracy i Polityki Społecznej,
- 8) Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- 9) Ministrem Rozwoju Regionalnego,
- 10) Ministrem Skarbu Państwa,
- 11) Ministrem Sportu i Turystyki,
- 12) Ministrem Sprawiedliwości,
- 13) Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- 14) Ministrem Spraw Zagranicznych,
- 15) Ministrem Środowiska,
- 16) Ministrem Zdrowia,
- 17) Szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- 18) Prezesem Rządowego Centrum Legislacji,
- 19) Sekretarzem Komitetu do Spraw Europejskich.

Według stanu na dzień 25 lipca 2011 r. stronami *Konwencji o prawach dziecka* są 193 państwa, stronami *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne* są 142 państwa (wykaz państw-stron *Konwencji* i państw-stron *Protokołu* stanowi załącznik do niniejszego wniosku).



MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Załącznik do wniosku Ministra Edukacji Narodowej
o zmianę zakresu obowiązywania
Konwencji o prawach dziecka
oraz *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka*
w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne

(pismo: DWM-III-MSk-065-KPD-03/2011 z dnia 2011 r.)

**Deklaracja do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji*
*o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne***
- zmiana brzmienia na podstawie art. 3 ust. 4 *Protokołu*

„Zgodnie z art. 3. ust. 2 *Protokołu*, Rząd Rzeczypospolitej Polskiej oświadcza, że:

1. w przypadku obowiązkowego poboru do służby wojskowej w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej, dolna granica wieku jest określona przez prawo i wynosi osiemnaście (18) lat,
2. w przypadku ochotniczego wstępowania do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej dolna granica wieku jest określona przez prawo i wynosi osiemnaście (18) lat. Kandydat/Kandydatka jest zobowiązany/zobowiązana przedłożyć dokument potwierdzający jego/jej datę urodzenia.”

“The Government of the Republic of Poland, with the regard to article 3, paragraph 2 of the Protocol, declares that:

1. under the Polish law the minimum age in the case of obligatory recruitment of the Polish citizens into the Armed Forces of the Republic of Poland is eighteen (18) years.
2. under the Polish law the minimum age for the voluntary recruitment into the Armed Forces of the Republic of Poland is eighteen (18) years. The candidate is obliged to provide reliable proof of his/her age.”

UZASADNIENIE

wniosku o zmianę zakresu obowiązywania *Konwencji o prawach dziecka* i *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, poprzez wycofanie zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji* oraz zmianę treści deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu*.

Dnia 20 listopada 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych przyjęło *Konwencję o prawach dziecka* (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 11), której inicjatorem była Rzeczpospolita Polska. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił 21 września 1990 r. ustawę, w której wyraził zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji tej *Konwencji*. Jednocześnie Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę uznającą za wskazane zwrócenie się do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zamieszczenie w dokumencie ratyfikacyjnym zastrzeżeń do art. 7 i 38 oraz deklaracji do art. 12-16 i art. 24 ust. 2 lit. f *Konwencji o prawach dziecka*. Opinia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej została uwzględniona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. *Konwencja* została ratyfikowana dnia 30 kwietnia 1991 r. Dokument ratyfikacyjny, wraz z zastrzeżeniami i deklaracjami, złożono Depozytariuszowi dnia 7 czerwca 1991 r. *Konwencja o prawach dziecka*, zgodnie z art. 49 ust. 2, weszła w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 7 lipca 1991 r.

W dniu 23 lipca 2004 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę, w której wyraził zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne* (Dz. U. Nr 194, poz. 1982). *Protokół* został ratyfikowany dnia 14 lutego 2005 r. Dokument ratyfikacyjny złożono Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dnia 7 kwietnia 2005 r. *Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, zgodnie z art. 10 ust. 2 *Protokołu*, wszedł w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 7 maja 2005 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 91, poz. 608).

1. Potrzeba i cel zmiany zakresu obowiązywania umów międzynarodowych

1.1 a)

Komitet Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych rozpatrując w styczniu 1995 r. wstępne sprawozdanie Rzeczypospolitej Polskiej z realizacji *Konwencji o prawach dziecka*, wyraził sugestię dotyczącą rozważenia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zasadności zgłoszonych zastrzeżeń do art. 7 i art. 38, jak również deklaracji do art. 12-16 *Konwencji*.

W październiku 2002 r., w obserwacjach końcowych, przedstawionych po przyjęciu drugiego sprawozdania Rzeczypospolitej Polskiej z realizacji *Konwencji*, Komitet Praw Dziecka ponownie zaprosił Polskę do rozważenia możliwości wycofania wszelkich zastrzeżeń i deklaracji zgłoszonych do *Konwencji*.

1.1 b)

Postulat wycofania przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń i deklaracji do *Konwencji o prawach dziecka* zgłaszali również posłowie podczas rozpatrywania rządowej informacji o przestrzeganiu praw dziecka w Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 30 sierpnia 1996 r.

1.1 c)

W dniu 10 września 1996 r. Rada Ministrów powierzyła Ministrowi Edukacji Narodowej przedstawienie uzgodnionego stanowiska rządu w sprawie wycofania złożonych przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*. W wyniku przeprowadzonych uzgodnień międzyresortowych ustalono wycofanie przez Rzeczpospolitą Polską zgłoszonego zastrzeżenia do art. 38. Za zasadne uznano dalsze utrzymanie zgłoszonego przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżenia do art. 7 *Konwencji*, przewidującego ograniczenie praw dziecka przysposobionego do poznania rodziców naturalnych.

W maju 1997 r. wniosek Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie wycofania przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń oraz deklaracji złożonych do niektórych postanowień *Konwencji o prawach dziecka* został przyjęty przez Radę Ministrów. W dniu 30 lipca 1997 r. rządowy projekt uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wycofania przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń oraz deklaracji złożonych do niektórych postanowień *Konwencji o prawach dziecka* (druk nr 2415 z dnia 6 czerwca 1997 r.) przyjęto jednogłośnie i bez żadnych zmian w trakcie wspólnego posiedzenia trzech komisji sejmowych: Komisji Edukacji, Nauki i Postępu Technicznego, Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Ustawodawczej. Ze względu jednak na wygaśnięcie kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej proces legislacyjny nie został doprowadzony do końca.

1.1 d)

We wrześniu 2008 roku Polski Komitet Narodowy UNICEF zwrócił się do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o informację na temat stanowiska resortu w sprawie możliwości wycofania zastrzeżeń i deklaracji do *Konwencji o prawach dziecka*.

1.1 e)

Za potrzebą wycofania przez stronę polską zastrzeżeń i deklaracji zgłoszonych do *Konwencji o prawach dziecka* wypowiada się również Rzecznik Praw Dziecka, który prowadzi stałą

monitoring przestrzegania praw dziecka wynikających z tej *Konwencji*. W wystąpieniach kierowanych do Ministra Edukacji Narodowej, od roku 2007 Rzecznik ponawia prośby o rozważenie możliwości wycofania zgłoszonych przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*.

1.2

W świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 26 maja 1995 r. o zmianie ustawy - *Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 83 poz. 417) do ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 września 1986 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688, z późn. zm.), zaistniała potrzeba zweryfikowania zasadności dalszego podtrzymywania zastrzeżenia do art. 7 *Konwencji o prawach dziecka*. Należy w tym miejscu należy zaznaczyć, że zastrzeżenie to miało służyć uniknięciu dowolnych interpretacji warunku realizacji prawa dziecka do poznania swoich rodziców, czy też odczytywania przepisu art. 7 *Konwencji* z pominięciem, istotnego z punktu widzenia dobra dziecka, warunku „jeśli to możliwe” („as far as possible”), nie zaś zanegowaniu treści przepisu. Obecny stan wiedzy społeczeństwa na temat treści przepisów zawartych w *Konwencji o prawach dziecka* stanowi gwarancję podejmowania właściwych działań, umożliwiających dzieciom w Polsce korzystanie z należnych im praw.

W lutym 2009 roku, z inicjatywy Ministra Edukacji Narodowej (odpowiedzialnego za koordynowanie działań zapewniających realizację praw dziecka w Polsce – decyzja Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2002 r.) ponownie zostały podjęte międzyresortowe konsultacje w celu wypracowania ostatecznego stanowiska Polski w sprawie możliwości wycofania zastrzeżeń do *Konwencji o prawach dziecka*. Ministerstwa merytorycznie odpowiedzialne za realizację praw dziecka ujętych w art. 7 i art. 38 *Konwencji* dokonały oceny przepisów prawa krajowego, w celu stwierdzenia istnienia warunków zapewniających realizację praw dziecka w tym zakresie.

W roku 2010 powstała międzyresortowa grupa robocza, złożona z przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej, której zadaniem było opracowanie projektu wniosku Rzeczypospolitej Polskiej ws. wycofania zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka* i zmiany treści deklaracji do *Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*.

1.2 a)

W kwestii wycofania zastrzeżenia do art. 7 *Konwencji o prawach dziecka* Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Edukacji Narodowej poparły stanowisko Rzecznika Praw Dziecka.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości zwróciły uwagę na istniejące w polskim porządku prawnym rozwiązania, umożliwiające przysposobionemu poznanie rodziców naturalnych, przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1986 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688, z późn. zm.), podkreślając jednocześnie zgodność takiej regulacji prawa krajowego z zaleceniami zawartymi w art. 20 ust. 1 i 3 *Europejskiej konwencji o przysposobieniu dzieci* z dnia 24 kwietnia 1967 r., która weszła w życie w stosunku do Polski 22 września 1996 r. (Dz. U. z 1999 r. nr 99, poz. 1157).

Ponadto, zgodnie z opinią Komitetu Praw Dziecka wyrażoną w zaleceniu skierowanym do Luksemburga (CRC/C/15/Add.250, para. 29), państwo powinno zapewnić, „by wszelkie informacje dotyczące rodziców biologicznych były rejestrowane i przechowywane po to, by umożliwić dziecku poznanie, jeśli to możliwe i w odpowiednim czasie jego rodziców”. Polskie regulacje obowiązujące na gruncie ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego* są zgodne z tym wymogiem Komitetu Praw Dziecka, ponieważ:

- do aktu urodzenia wpisywane są: nazwiska, nazwiska rodowe rodziców, imię/imiiona rodziców, miejsce i data urodzenia rodziców oraz miejsce zamieszkania każdego z rodziców w chwili urodzenia dziecka (art. 40 ust. 2 ww. ustawy);
- w razie orzeczenia przysposobienia dziecka, wpisuje się do aktu urodzenia wzmiankę dodatkową o przysposobieniu (art. 47 ust.1 ww. ustawy);
- w razie orzeczenia przysposobienia sporządza się nowy akt urodzenia przysposobionego, zaś do dotychczasowego aktu urodzenia wpisuje się wzmiankę o sporządzeniu nowego aktu urodzenia (art. 48 ust. 1 i 3 ww. ustawy);
- przysposobiony, po uzyskaniu pełnoletności, ma prawo żądać udostępnienia księgi stanu cywilnego w części dotyczącej pierwotnego aktu urodzenia (art. 48 ust. 4 oraz art. 49 ust. 2a ww. ustawy).

Jednocześnie przepisy art. 118 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), uzależniają orzeczenie przysposobienia od zgody przysposabianego, który ukończył lat trzynastcie, a poniżej tego wieku zalecają wysłuchanie przysposabianego, jeżeli może on pojąć znaczenie przysposobienia. Wyjątek

stanowi sytuacja, gdy żądanie zgody lub wysłuchanie byłoby sprzeczne z dobrem przysposobianego.

Należy również zwrócić uwagę, że w praktyce w większości przypadków nie ma możliwości ukrycia faktu adopcji, a zatajanie przed dzieckiem informacji tak fundamentalnej i tak osobiście go dotyczącej wiąże się z ryzykiem odrzucenia przez to dziecko osób przysposabiających. Wśród ekspertów w dziedzinie psychicznego i emocjonalnego rozwoju dziecka panuje także powszechna opinia, że informację o adopcji należy przekazać na możliwie wczesnym etapie życia dziecka, do czego potencjalni rodzice adopcyjni są przygotowywani w ramach specjalistycznych szkoleń.

Wobec powyższego, uznano za zasadne i możliwe wycofanie zastrzeżenia do art. 7 Konwencji o prawach dziecka.

1.2 b)

W wyniku konsultacji, o których mowa w pkt 1.2 niniejszego uzasadnienia, ustalono, iż zasadnym i możliwym jest wycofanie zastrzeżenia do art. 38 Konwencji.

Ponadto, podczas rozpatrywania przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, 18 marca 2010 r. „Informacji Rządu dotyczącej realizacji *Konwencji o prawach dziecka*, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r., w dwudziestą rocznicę jej podpisania”, strona rządowa zobowiązała się do zmiany treści deklaracji złożonej przy ratyfikacji *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, dotyczącej dolnej granicy wieku wynoszącej 17 lat przy ochotniczym wstępowaniu do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne w art. 3 ust. 1 nakłada na państwa-sygnatariuszy obowiązek podniesienia minimalnego wieku zezwalającego na dobrowolne wstępowanie do narodowych sił zbrojnych powyżej dotychczas istniejącej granicy piętnastego roku życia, wskazanej w *Konwencji o prawach dziecka*. *Protokół* zabrania rekrutowania osób poniżej osiemnastego roku życia w szeregi armii oraz przewiduje, że osoby poniżej osiemnastego roku życia nie mogą brać udziału w bezpośrednich działaniach zbrojnych. Wskazuje również konieczność stworzenia systemu prawnego gwarantującego, że rekrutacja poniżej osiemnastego roku życia będzie z pewnością dobrowolna, a także zakazuje wszelkiej rekrutacji poniżej osiemnastego roku życia również przez siły pozarządowe.

Podniesienie dolnej granicy wieku ochotniczego wstępowania do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do 18 lat nastąpiło już w dniu 21 października 2005 r., wraz

z wejściem w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz zmianie ustawy o służbie zastępczej (Dz. U. Nr 180, poz. 1496). Z uzasadnienia tej zmiany jasno wynika, iż została wprowadzona w celu realizacji postanowień *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*.

Dnia 1 stycznia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 161, poz. 1278), która nie przewiduje w swoich postanowieniach obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej w Polsce.

Obecnie, zgodnie z art. 55 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.), odbywanie zasadniczej służby wojskowej przez osoby podlegające temu obowiązkowi ma następować tylko w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia możliwości wykonywania zadań związanych z przeznaczeniem Sił Zbrojnych. Termin rozpoczęcia i okres trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej, uwzględniając stopień zagrożenia bezpieczeństwa państwa, ma określać, w drodze rozporządzenia, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów. W przypadku zaistnienia zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wprowadzenia rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej będą miały zastosowanie następujące regulacje.

Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowi służby wojskowej w zakresie określonym w tej ustawie podlegają obywatele polscy począwszy od dnia, w którym kończą osiemnaście lat życia, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą pięćdziesiąt lat życia, a posiadający stopień podoficerski lub oficerski - sześćdziesiąt lat życia.

Ochotnicze odbywanie zasadniczej służby wojskowej regulują postanowienia odpowiednio art. 83 i art. 32 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 83 ust. 2 do ochotniczego odbycia zasadniczej służby wojskowej powołuje się osoby podlegające kwalifikacji wojskowej, które zgłosiły się ochotniczo do jej odbycia oraz osoby uznane za zdolne do służby wojskowej, które ukończyły osiemnaście lat życia i zgłosiły się ochotniczo do tej służby.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 przywołanej ustawy kwalifikacji wojskowej podlegają mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą dziewiętnaście lat życia. Natomiast ust. 4 tego artykułu stwierdza, iż do kwalifikacji wojskowej mogą się stawić również ochotnicy, w tym kobiety, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą dwadzieścia cztery lata życia,

niezależnie od posiadanych kwalifikacji i wykształcenia, jeżeli ukończyli co najmniej osiemnaście lat życia.

Przytoczone wyżej regulacje gwarantują, iż na gruncie polskiego ustawodawstwa do odbycia obowiązkowej i ochotniczej zasadniczej służby wojskowej mogą zostać powołane wyłącznie osoby, które ukończyły osiemnasty rok życia.

Mając powyższe na uwadze, zasadne jest zarówno wycofanie zastrzeżenia zgłoszonego do art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*, jak i dokonanie zmiany treści deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego*.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

Postanowienia artykułów *Konwencji o prawach dziecka* oraz *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, do których strona polska zgłosiła zastrzeżenia oraz deklaracje, są realizowane w sposób określony w przepisach prawa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, w tym w szczególności:

- 1) w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*,
- 2) w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*,
- 3) w ustawie z dnia 29 września 1986 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego*,

Wycofanie przedmiotowych zastrzeżeń nie spowoduje konieczności wprowadzenia zmian w ustawodawstwie wewnętrznym lub wydania dodatkowych aktów normatywnych. Aktualnie obowiązujące przepisy umożliwiają realizację przez stronę polską zobowiązań wynikających z art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*.

3. Skutki związane ze zmianą zakresu obowiązywania umów międzynarodowych

Wycofanie zastrzeżeń nie będzie miało wpływu na sposób realizacji przez stronę polską praw dziecka wynikających z art. 7 i art. 38 *Konwencji o prawach dziecka*. Dzieci zgodnie z art. 7 *Konwencji o prawach dziecka* nadal będą miały zagwarantowane prawo do poznania swoich naturalnych rodziców. W przewidzianych polskim prawem okolicznościach uprawnienie to będzie nadal przysługiwać również dzieciom przysposobionym.

Polskie prawo w pełni realizuje także postanowienia art. 38 ww. *Konwencji*, zawierające zobowiązanie do powstrzymania się od rekrutowania do sił zbrojnych osób, które nie osiągnęły wieku 15 lat. Przepisy prawne dotyczące wieku powoływania do służby wojskowej oraz uczestnictwa w działaniach zbrojnych są znacznie korzystniejsze aniżeli te, do których

zobowiązuje *Konwencja*, bowiem do odbycia obowiązkowej i ochotniczej zasadniczej służby wojskowej mogą zostać powołane wyłącznie osoby, które ukończyły osiemnasty rok życia.

Wycofanie zastrzeżeń do *Konwencji* oraz zmiana treści deklaracji do *Protokołu fakultatywnego* jest zgodne z polską racją stanu. Działania te sprzyjają bowiem budowaniu pozytywnego wizerunku Polski na arenie międzynarodowej, jako państwa zaangażowanego w podnoszenie standardów ochrony praw człowieka, a przede wszystkim stanowią wypełnienie postulatów zgłaszanych przez opinię publiczną za pośrednictwem organizacji pozarządowych, m.in. Polskiego Komitetu Narodowego UNICEF i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w Polsce.

Wycofanie zgłoszonych przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń do art. 7 i art. 38 *Konwencji* oraz zmiana treści deklaracji zgłoszonej przez Rzeczpospolitą Polską do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego*, nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz jednostek sektora finansów publicznych. Nie spowoduje zmniejszenia dochodów ani zwiększenia wydatków podmiotów sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obecnie obowiązujących przepisów, ani też innych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorstw, w tym na ich funkcjonowanie, ani na sytuację i rozwój regionalny.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Tryb zmiany zakresu obowiązywania umów międzynarodowych

Zmiana zakresu obowiązywania *Konwencji o prawach dziecka* poprzez wycofanie zastrzeżenia do art. 7 i art. 38 *Konwencji* oraz zmiana deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne*, nastąpi w trybie art. 13 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych tj. poprzez zgodę na jej dokonanie, wyrażoną w uchwale Rady Ministrów.

Wycofanie zastrzeżeń, zgodnie z art. 51 ust. 3 *Konwencji o prawach dziecka*, dokonane zostanie w drodze notyfikacji i będzie skuteczne od dnia otrzymania noty przez Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Zmiana treści deklaracji do art. 3 ust. 2 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne* zostanie dokonana w trybie art. 3 ust. 4 *Protokołu* i będzie skuteczna od dnia otrzymania noty powiadamiającej przez Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Za przyjęciem takiego trybu zatwierdzenia przedmiotowych zmian przemawia fakt, iż nie skutkują one zawarciem przez Polskę nowej umowy, zaś ich celem nadrzędnym jest wskazanie zaangażowania państwa w podnoszenie standardów ochrony praw należnych dzieciom. Jednocześnie, należy mieć na uwadze, iż Polska jest inicjatorem i współtwórcą *Konwencji o prawach dziecka*, co w sposób szczególny zobowiązuje do niekwestionowania przepisów w niej zawartych. Postulat wycofania zgłoszonych zastrzeżeń jest od dwudziestu lat, w sposób systematyczny, zgłaszany zarówno przez polskich parlamentarzystów, jak i środowiska pozarządowe. W związku z powyższym, w trosce o ochronę praw dzieci żyjących w Polsce, wskazane jest niezwłoczne dokonanie projektowanych zmian zakresu obowiązywania ww. umów, co umożliwi wskazany tryb postępowania.

Sporządziła: Małgorzata Skórka - Główny specjalista
w Departamencie Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Aprobował: Grzegorz Choraży - Dyrektor
Departamentu Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Aprobowała: Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

LISTA PAŃSTW-STRON KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA – 193 PAŃSTWA
(STAN W DNIU 25 LIPCA 2011 R.)

1	Islamskie Państwo Afganistanu
2	Republika Albanii
3	Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna
4	Księstwo Andory
5	Republika Angoli
6	Antigua i Barbuda
7	Republika Argentyńska
8	Republika Armenii
9	Związek Australijski
10	Republika Austrii
11	Republika Azerbejdżanu
12	Wspólnota Bahamów
13	Królestwo Bahrainu
14	Ludowa Republika Bangladeszu
15	Barbados
16	Republika Białorusi
17	Królestwo Belgii
18	Belize
19	Republika Beninu
20	Królestwo Bhutanu
21	Republika Boliwii
22	Bośnia i Hercegowina
23	Republika Botswany
24	Federacyjna Republika Brazylii
25	Państwo Brunei Darussalam
26	Republika Bułgarii
27	Burkina Faso
28	Republika Burundi
29	Królestwo Kambodży
30	Republika Kamerunu
31	Kanada
32	Republika Zielonego Przylądka
33	Republika Środkowoafrykańska
34	Republika Czadu
35	Republika Chile
36	Chińska Republika Ludowa
37	Republika Kolumbii
38	Związek Komorów

39	Republika Konga
40	Wyspy Cooka
41	Republika Kostaryki
42	Republika Wybrzeża Kości Słoniowej
43	Republika Chorwacji
44	Republika Kuby
45	Republika Cypryjska
46	Republika Czeska
47	Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna
48	Demokratyczna Republika Konga
49	Królestwo Danii
50	Republika Dżibuti
51	Wspólnota Dominiki
52	Republika Dominikańska
53	Republika Ekwadoru
54	Arabska Republika Egiptu
55	Republika Salwadoru
56	Republika Gwinei Równikowej
57	Państwo Erytrea
58	Republika Estońska
59	Federalna Demokratyczna Republika Etiopii
60	Fidżi
61	Republika Finlandii
62	Republika Francuska
63	Republika Gabońska
64	Republika Gambii
65	Gruzja
66	Republika Federalna Niemiec
67	Republika Ghany
68	Republika Grecka
69	Grenada
70	Republika Gwatemali
71	Republika Gwinei
72	Republika Gwinei-Bissau
73	Kooperacyjna Republika Gujany
74	Republika Haiti
75	Stolica Apostolska
76	Republika Hondurasu
77	Republika Węgierska
78	Republika Islandii
79	Republika Indii

80	Republika Indonezji
81	Islamska Republika Iranu
82	Republika Iraku
83	Irlandia
84	Państwo Izrael
85	Republika W łoska
86	J amajka
87	J aponia
88	J ordańskie Królestwo Haszymidzkie
89	Republika K azachstanu
90	Republika K enii
91	Republika K iribati
92	Państwo K uwejt
93	Republika K irgiska
94	L aokańska Republika Ludowo-Demokratyczna
95	Republika Ł otewska
96	Republika L ibańska
97	Królestwo L esotho
98	Republika L iberii
99	W ielka Arabska L ibijska D żamahirija Ludowo-Socjalistyczna
100	Księstwo L iechtensteinu
101	Republika L itewska
102	W ielkie Księstwo L uksemburga
103	Republika M adagaskaru
104	Republika M alawi
105	M alezja
106	Republika M alediwów
107	Republika M ali
108	Republika M alty
109	Republika Wysp M arshalla
110	Islamska Republika M auretańska
111	Republika M auritiusu
112	M eksykańskie Stany Zjednoczone
113	Federacyjne Stany M ikronezji
114	Księstwo M onako
115	M ongolia
116	C zarnogóra
117	Królestwo M arokańskie
118	Republika M ozambiku
119	Związek M yanmar
120	Republika N amibii

121	Nauru
122	Królestwo Nepalu
123	Królestwo Niderlandów
124	Nowa Zelandia
125	Republika Nikaragui
126	Republika Nigru
127	Federalna Republika Nigerii
128	Niue
129	Królestwo Norwegii
130	Sułtanat Omanu
131	Islamska Republika Pakistanu
132	Palau
133	Republika Panamy
134	Niezależne Państwo Papui Nowej Gwinei
135	Republika Paragwaju
136	Republika Peru
137	Republika Filipin
138	Rzeczpospolita Polska
139	Republika Portugalska
140	Państwo Katar
141	Republika Korei
142	Republika Mołdowy
143	Rumunia
144	Federacja Rosyjska
145	Republika Rwandy
146	Niezależne Państwo Samoa
147	Republika San Marino
148	Demokratyczna Republika Wysp Świętego Tomasza i Książęcej
149	Królestwo Arabii Saudyjskiej
150	Republika Senegalu
151	Serbia
152	Republika Seszelli
153	Republika Sierra Leone
154	Republika Singapuru
155	Republika Słowacka
156	Republika Słowenii
157	Wyspy Salomona
158	Republika Południowej Afryki
159	Królestwo Hiszpanii
160	Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki
161	Federacja Saint Kitts i Nevis

162	S aint Lucia
163	S aint Vincent i Grenadyny
164	Republika S udanu
165	Republika S urinamu
166	Królestwo S uazi
167	Królestwo S wecji
168	Konfederacja S zwajcarska
169	Syryjska Republika A rabska
170	Republika T adżykistanu
171	Królestwo T ajlandii
172	Była Jugosłowiańska Republika M acedonii
173	Demokratyczna Republika T imoru Wschodniego
174	Republika T ogijska
175	Królestwo T onga
176	Republika T rynidadu i Tobago
177	Republika T unezyjska
178	Republika T urcji
179	T urkmenistan
180	T uvalu
181	Republika U gandy
182	U kraina
183	Z jednoczone Emiraty A rabskie
184	Zjednoczone Królestwo W ielkiej B rytanii i Irlandii P ółnocnej
185	Zjednoczona Republika T anzanii
186	Wschodnia Republika U rugwaju
187	Republika U zbekistanu
188	Republika W anuatu
189	Boliwariańska Republika W enezueli
190	Socjalistyczna Republika W ietnamu
191	Republika J emeńska
192	Republika Z ambii
193	Republika Z imbabwe

**LISTA PAŃSTW-STRON PROTOKOŁU FAKULTATYWNEGO DO KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA
W SPRAWIE ANGAŻOWANIA DZIECI W KONFLIKTY ZBROJNE – 142 PAŃSTWA
(STAN W DNIU 25 LIPCA 2011 R.)**

1	Islamskie Państwo Afganistanu
2	Republika Albanii
3	Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna
4	Księstwo Andory
5	Republika Angoli
6	Republika Argentyńska
7	Republika Armenii
8	Związek Australijski
9	Republika Austrii
10	Republika Azerbejdżanu
11	Królestwo Bahrainu
12	Ludowa Republika Bangladeszu
13	Republika Białorusi
14	Królestwo Belgii
15	Belize
16	Republika Beninu
17	Królestwo Bhutanu
18	Republika Boliwii
19	Bośnia i Hercegowina
20	Republika Botswany
21	Federacyjna Republika Brazylii
22	Republika Bułgarii
23	Burkina Faso
24	Republika Burundi
25	Królestwo Kambodży
26	Kanada
27	Republika Zielonego Przylądka
28	Republika Czadu
29	Republika Chile
30	Chińska Republika Ludowa
31	Republika Kolumbii
32	Republika Konga
33	Republika Kostaryki
34	Republika Chorwacji
35	Republika Kuby

36	Republika Cypryjska
37	Republika Czeska
38	Demokratyczna Republika Konga
39	Królestwo Danii
40	Republika Dżibuti
41	Wspólnota Dominiki
42	Republika Ekwadoru
43	Arabska Republika Egiptu
44	Republika Salwadoru
45	Państwo Erytrea
46	Republika Finlandii
47	Republika Francuska
48	Republika Gabońska
49	Gruzja
50	Republika Federalna Niemiec
51	Republika Grecka
52	Republika Gwatemali
53	Kooperacyjna Republika Gujany
54	Stolica Apostolska
55	Republika Hondurasu
56	Republika Węgierska
57	Republika Islandii
58	Republika Indii
59	Republika Iraku
60	Irlandia
61	Państwo Izrael
62	Republika Włoska
63	Jamajka
64	Japonia
65	Jordańskie Królestwo Haszymidzkie
66	Republika Kazachstanu
67	Republika Kenii
68	Państwo Kuwejt
69	Republika Kirgiska
70	Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna
71	Republika Łotewska
72	Królestwo Lesotho
73	Wielka Arabska Libijska Dżamahirija Ludowo-Socjalistyczna
73	Księstwo Liechtensteinu
75	Republika Litewska

76	Wielkie Księstwo Luksemburga
77	Republika Madagaskaru
78	Republika Malawi
79	Republika Malediwów
80	Republika Mali
81	Republika Malty
82	Republika Mauritiusu
83	Meksykańskie Stany Zjednoczone
84	Księstwo Monako
85	Mongolia
86	Czarnogóra
87	Królestwo Marokańskie
88	Republika Mozambiku
89	Republika Namibii
90	Królestwo Nepalu
91	Królestwo Niderlandów
92	Nowa Zelandia
93	Republika Nikaragui
94	Królestwo Norwegii
95	Sułtanat Omanu
96	Republika Panamy
97	Republika Paragwaju
98	Republika Peru
99	Republika Filipin
100	Rzeczpospolita Polska
101	Republika Portugalska
102	Państwo Katar
103	Republika Korei
104	Republika Mołdowy
105	Rumunia
106	Federacja Rosyjska
107	Republika Rwandy
108	Królestwo Arabii Saudyjskiej
109	Republika Senegalu
110	Serbia
111	Republika Seszeli
112	Republika Sierra Leone
113	Republika Singapuru
114	Republika Słowacka
115	Republika Słowenii

116	Republika Południowej Afryki
117	Królestwo Hiszpanii
118	Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki
119	Saint Vincent i Grenadyny
120	Republika Sudanu
121	Królestwo Szwecji
122	Konfederacja Szwajcarska
123	Syryjska Republika Arabska
124	Republika Tadżykistanu
125	Królestwo Tajlandii
126	Była Jugosłowiańska Republika Macedonii
127	Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego
128	Republika Togijska
129	Republika Tunezyjska
130	Republika Turcji
131	Turkmenistan
132	Republika Ugandy
133	Ukraina
134	Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
135	Zjednoczona Republika Tanzanii
136	Stany Zjednoczone Ameryki
137	Wschodnia Republika Urugwaju
138	Republika Uzbekistanu
139	Republika Wanuaty
140	Boliwariańska Republika Wenezueli
141	Socjalistyczna Republika Wietnamu
142	Republika Jemeńska

526

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA,

przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 20 listopada 1989 r. została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencja o prawach dziecka w następującym brzmieniu:

*Przekład***KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA****PREAMBUŁA**

Państwa-Strony niniejszej konwencji,

uważając, że zgodnie z zasadami zawartymi w Karcie Narodów Zjednoczonych uznanie wrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków rodziny ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości oraz pokoju na świecie,

mając na uwadze, że ludy Narodów Zjednoczonych potwierdziły w Karcie swą wiarę w podstawowe prawa człowieka oraz w godność i wartość jednostki ludzkiej i postanowiły sprzyjać postępowi społecznemu oraz osiągnięciu lepszego poziomu życia w warunkach większej wolności,

uznając, że Narody Zjednoczone w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz w Międzynarodowych Paktach Praw Człowieka zgodziły się i proklamowały, iż każdy człowiek uprawniony jest do korzystania z zawartych w nich praw i wolności, bez względu na jakiegokolwiek różnicę wynikające z przynależności rasowej, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych lub innych, narodowego lub społecznego pochodzenia, cenzusu majątkowego, urodzenia oraz jakiegokolwiek innych,

przypominając, że w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka Narody Zjednoczone proklamowały, iż dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy,

wyrażając przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie,

uznając, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia,

CONVENTION RELATIVE AUX DROITS DE L'ENFANT**PREAMBULE**

Les Etats parties à la présente Convention,

Considérant que, conformément aux principes proclamés dans la Charte des Nations Unies, la reconnaissance de la dignité inhérente à tous les membres de la famille humaine ainsi que l'égalité et le caractère inaliénable de leurs droits sont le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde,

Ayant présent à l'esprit le fait que les peuples des Nations Unies ont, dans la Charte, proclamé à nouveau leur foi dans les droits fondamentaux de l'homme et dans la dignité et la valeur de la personne humaine, et qu'ils ont résolu de favoriser le progrès social et d'instaurer de meilleures conditions de vie dans une liberté plus grande,

Reconnaissant que les Nations Unies, dans la Déclaration universelle des droits de l'homme et dans les Pactes internationaux relatifs aux droits de l'homme, ont proclamé et sont convenues que chacun peut se prévaloir de tous les droits et de toutes les libertés qui y sont énoncés, sans distinction aucune, notamment de race, de couleur, de sexe, de langue, de religion, d'opinion politique ou de toute autre opinion, d'origine nationale ou sociale, de fortune, de naissance ou de toute autre situation,

Rappelant que, dans la Déclaration universelle des droits de l'homme, les Nations Unies ont proclamé que l'enfance a droit à une aide et à une assistance spéciales,

Convaincus que famille, unité fondamentale de la société et milieu naturel pour la croissance et le bien-être de tous ses membres, et en particulier des enfants, doit recevoir la protection et l'assistance dont elle a besoin pour pouvoir jouer pleinement son rôle dans la communauté,

Reconnaissant que l'enfant, pour l'épanouissement harmonieux de sa personnalité, doit grandir dans le milieu familial, dans un climat de bonheur, d'amour et de compréhension,

uważając, że dziecko powinno być w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie jako indywidualnie ukształtowana jednostka, wychowana w duchu ideałów zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych, a w szczególności w duchu pokoju, godności, tolerancji, wolności, równości i solidarności,

mając na uwadze, że potrzeba otoczenia dziecka szczególną troską została wyrażona w Genewskiej Deklaracji Praw Dziecka z 1924 r. oraz Deklaracji Praw Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne 20 listopada 1959 r. i uznanej w Ogólnej Deklaracji Praw Człowieka, w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych (w szczególności w artykułach 23 i 24), w Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (w szczególności w artykule 10), jak również w statutach i stosownych dokumentach wyspecjalizowanych agencji i międzynarodowych organizacji zajmujących się zapewnieniem dobrobytu dzieciom,

mając na uwadze, że — jak wskazano w Deklaracji Praw Dziecka — „dziecko, z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową, wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony prawnej, zarówno przed, jak i po urodzeniu”,

przypominając postanowienia Deklaracji Zasad Społecznych i Prawnych odnoszących się do ochrony i dobra dziecka, ze szczególnym odniesieniem do umieszczania w rodzinie zastępczej oraz adopcji w wymiarze krajowym i międzynarodowym, podstawowe minimum zasad Narodów Zjednoczonych odnośnie do wymierzania sprawiedliwości wobec nieletnich („Zasady Pekinские”) oraz Deklarację o ochronie kobiet i dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych i w czasie konfliktów zbrojnych,

uznając, że we wszystkich krajach świata są dzieci żyjące w wyjątkowo trudnych warunkach i że wymagają one szczególnej troski,

biorąc w należyty sposób pod uwagę znaczenie tradycji i wartości kulturowych każdego narodu dla ochrony i harmonijnego rozwoju dziecka,

uznając wagę międzynarodowej współpracy dla poprawy warunków życia dzieci w każdym kraju, szczególnie w krajach rozwijających się,

uzgodniły, co następuje:

CZĘŚĆ I

Artykuł 1

W rozumieniu niniejszej konwencji „dziecko” oznacza każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność.

Artykuł 2

1. Państwa-Strony w granicach swojej jurysdykcji będą respektowały i gwarantowały prawa zawarte w niniejszej konwencji wobec każdego dziecka, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, niezależnie od rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych, statusu majątkowego, niepełnosprawności, cenzusu urodzenia lub jakiegokolwiek innego tego dziecka albo jego rodziców bądź opiekuna prawnego.

Considérant qu'il importe de préparer pleinement l'enfant à avoir une vie individuelle dans la société, et de l'élever dans l'esprit des idéaux proclamés dans la Charte des Nations Unies, et en particulier dans un esprit de paix, de dignité, de tolérance, de liberté, d'égalité et de solidarité,

Ayant présent à l'esprit que la nécessité d'accorder une protection spéciale à l'enfant a été énoncée dans la Déclaration de Genève de 1924 sur les droits de l'enfant et dans la Déclaration des droits de l'enfant adoptée par l'Assemblée générale le 20 novembre 1959, et qu'elle a été reconnue dans la Déclaration universelle des droits de l'homme, dans le Pacte international relatif aux droits civils et politiques (en particulier aux articles 23 et 24), dans le Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels (en particulier à l'article 10) et dans les statuts et instruments pertinents des institutions spécialisées et des organisations internationales qui se préoccupent du bien-être de l'enfant,

Ayant présent à l'esprit que, comme indiqué dans la Déclaration des droits de l'enfant, „l'enfant, en raison de son manque de maturité physique et intellectuelle, a besoin d'une protection spéciale et de soins spéciaux, notamment d'une protection juridique appropriée, avant comme après la naissance”,

Rappelant les dispositions de la Déclaration sur les principes sociaux et juridiques applicables à la protection et au bien-être des enfants, envisagés surtout sous l'angle des pratiques en matière d'adoption et de placement familial sur les plans national et international, de l'Ensemble de règles minima des Nations Unies concernant l'administration de la justice pour mineurs (Règles de Beijing), et de la Déclaration sur la protection des femmes et des enfants en période d'urgence et de conflit armé,

Reconnaissant qu'il y a dans tous les pays du monde des enfants qui vivent dans des conditions particulièrement difficiles, et qu'il est nécessaire d'accorder à ces enfants une attention particulière,

Tenant dûment compte de l'importance des traditions et valeurs culturelles de chaque peuple dans la protection et le développement harmonieux de l'enfant,

Reconnaissant l'importance de la coopération internationale pour l'amélioration des conditions de vie des enfants dans tous les pays, et en particulier dans les pays en développement,

Sont convenus de ce qui suit:

PREMIERE PARTIE

Article premier

Au sens de la présente Convention, un enfant s'entend de tout être humain âgé de moins de dix-huit ans, sauf si la majorité est atteinte plus tôt en vertu de la législation qui lui est applicable.

Article 2

1. Les Etats parties s'engagent à respecter les droits qui sont énoncés dans la présente Convention et à les garantir à tout enfant relevant de leur juridiction, sans distinction aucune, indépendamment de toute considération de race, de couleur, de sexe, de langue, de religion, d'opinion politique ou autre de l'enfant ou de ses parents ou représentants légaux, de leur origine nationale, ethnique ou sociale, de leur situation de fortune, de leur incapacité, de leur naissance ou de toute autre situation.

2. Państwa-Strony będą podejmowały właściwe kroki dla zapewnienia ochrony dziecka przed wszelkimi formami dyskryminacji lub karania ze względu na status prawny, działalność, wyrażane poglądy lub przekonania religijne rodziców dziecka, opiekunów prawnych lub członków rodziny.

Artykuł 3

1. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

2. Państwa-Strony działają na rzecz zapewnienia dziecku ochrony i opieki w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne dla jego dobra, biorąc pod uwagę prawa i obowiązki jego rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie za nie odpowiedzialnych, i w tym celu będą podejmowały wszelkie właściwe kroki ustawodawcze oraz administracyjne.

3. Państwa-Strony czuwają, aby instytucje, służby oraz inne jednostki odpowiedzialne za opiekę lub ochronę dzieci dostosowały się do norm ustanowionych przez kompetentne władze, w szczególności w dziedzinach bezpieczeństwa, zdrowia, jak również dotyczących właściwego doboru kadr tych instytucji oraz odpowiedniego nadzoru.

Artykuł 4

Państwa-Strony podejmują wszelkie właściwe działania ustawodawczo-administracyjne oraz inne dla realizacji praw uznanych w niniejszej konwencji. Odnośnie do praw ekonomicznych, socjalnych oraz kulturalnych Państwa-Strony będą podejmowały takie działania przy maksymalnym wykorzystaniu środków będących w ich dyspozycji oraz — gdy okaże się to konieczne — w ramach współpracy międzynarodowej.

Artykuł 5

Państwa-Strony będą szanowały odpowiedzialność, prawo i obowiązek rodziców lub, w odpowiednich przypadkach, członków dalszej rodziny lub środowiska, zgodnie z miejscowymi obyczajami, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie odpowiedzialnych za dziecko, do zapewnienia mu, w sposób odpowiadający rozwojowi jego zdolności, możliwości ukierunkowania go i udzielenia mu rad przy korzystaniu przez nie z praw przyznanych mu w niniejszej konwencji.

Artykuł 6

1. Państwa-Strony uznają, że każde dziecko ma niezbywalne prawo do życia.

2. Państwa-Strony zapewnią, w możliwie maksymalnym zakresie, warunki życia i rozwoju dziecka.

Artykuł 7

1. Niezwłocznie po urodzeniu dziecka zostanie sporządzony jego akt urodzenia, a dziecko od momentu urodzenia będzie miało prawo do otrzymania imienia, uzyskania obywatelstwa oraz, jeśli to możliwe, prawo do poznania swoich rodziców i pozostawania pod ich opieką.

2. Państwa-Strony zapewnią, aby te prawa stały się zgodne z ich prawem wewnętrznym oraz z ich międzynarodowymi zobowiązaniami w tej dziedzinie, w szczególności w przypadkach, gdyby brak tych uregulowań spowodował, iż dziecko zostałoby bezpaństwowcem.

2. Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées pour que l'enfant soit effectivement protégé contre toutes formes de discrimination ou de sanction motivées par la situation juridique, les activités, les opinions déclarées ou les convictions de ses parents, de ses représentants légaux ou des membres de sa famille.

Article 3

1. Dans toutes les décisions qui concernent les enfants, qu'elles soient le fait des institutions publiques ou privées de protection sociale, des tribunaux, des autorités administratives ou des organes législatifs, l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale.

2. Les Etats parties s'engagent à assurer à l'enfant la protection et les soins nécessaires à son bien-être, compte tenu des droits et des devoirs de ses parents, de ses tuteurs ou des autres personnes légalement responsables de lui, et ils prennent à cette fin toutes les mesures législatives et administratives appropriées.

3. Les Etats parties veillent à ce que le fonctionnement des institutions, services et établissements qui ont la charge des enfants et assurent leur protection soit conforme aux normes fixées par les autorités compétentes, particulièrement dans le domaine de la sécurité et de la santé et en ce qui concerne le nombre et la compétence de leur personnel ainsi que l'existence d'un contrôle approprié.

Article 4

Les Etats parties s'engagent à prendre toutes les mesures législatives, administratives et autres qui sont nécessaires pour mettre en oeuvre les droits reconnus dans la présente Convention. Dans le cas des droits économiques, sociaux et culturels, ils prennent ces mesures dans toutes les limites des ressources dont ils disposent et, s'il y a lieu, dans le cadre de la coopération internationale.

Article 5

Les Etats parties respectent la responsabilité, le droit et le devoir qu'ont les parents ou, le cas échéant, les membres de la famille élargie ou de la communauté, comme prévu par la coutume locale, les tuteurs ou autres personnes légalement responsables de l'enfant, de donner à celui-ci, d'une manière qui corresponde au développement de ses capacités, l'orientation et les conseils appropriés à l'exercice des droits que lui reconnaît la présente Convention.

Article 6

1. Les Etats parties reconnaissent que tout enfant a un droit inhérent à la vie.

2. Les Etats parties assurent dans toute la mesure possible la survie et le développement de l'enfant.

Article 7

1. L'enfant est enregistré aussitôt sa naissance et a dès celle-ci le droit à un nom, le droit d'acquérir une nationalité et, dans la mesure du possible, le droit de connaître ses parents et d'être élevé par eux.

2. Les Etats parties veillent à mettre ces droits en oeuvre conformément à leur législation nationale et aux obligations que leur imposent les instruments internationaux applicables en la matière, en particulier dans les cas où faute de cela l'enfant se trouverait apatride.

Artykuł 8

1. Państwa-Strony podejmują działania mające na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania jego tożsamości, w tym obywatelstwa, nazwiska, stosunków rodzinnych, zgodnych z prawem, z wyłączeniem bezprawnych ingerencji.

2. W przypadku gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa-Strony okażą właściwą pomoc i ochronę w celu jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości.

Artykuł 9

1. Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyjątkiem przypadków, gdy kompetentne władze, podlegające nadzorowi sądowemu, zdecydowały zgodnie z obowiązującym prawem oraz stosowanym postępowaniem, że takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka. Taka decyzja może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców, gdy każde z rodziców mieszka oddzielnie, a należy podjąć decyzję odnośnie do miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka.

2. W każdym postępowaniu podejmowanym stosownie do ustępu 1 niniejszego artykułu należy umożliwić wszystkim zainteresowanym stronom uczestnictwo w tym postępowaniu oraz wyrażenie przez nie swoich opinii.

3. Państwa-Strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka.

4. W przypadku gdy tego rodzaju separacja jest wynikiem działania podjętego przez Państwo-Stronę, takiego jak zatrzymanie, uwięzienie, wygnanie, deportacja lub śmierć (w tym śmierć spowodowana jakkolwiek przyczyną podczas zatrzymania przez państwo) jednego lub obojga rodziców dziecka lub dziecka, państwo zapewni, na żądanie, rodzicom dziecka, dziecku lub — jeżeli będzie to właściwe — innemu członkowi rodziny podanie istotnych informacji dotyczących miejsca pobytu nieobecnych członków rodziny, jeśli treść tej informacji nie przyniesie szkody dobru dziecka. Ponadto Państwa-Strony zapewnią, aby wniesienie takiej prośby samo przez się nie pociągało żadnych ujemnych następstw dla osoby (osób), której(ych) dotyczy.

Artykuł 10

1. Zgodnie z wynikającym z postanowienia artykułu 9 ustęp 1 obowiązkiem Państw-Stron wnioski składane przez dziecko lub przez jego rodziców odnośnie do wjazdu lub opuszczenia Państwa-Strony w celu łączenia rodziny będą rozpatrywane przez Państwa-Strony w sposób przychylny, humanitarny i w szybkim trybie. Państwa-Strony ponadto zapewnią, aby złożenie takiego wniosku nie pociągało za sobą ujemnych skutków dla wnioskodawców oraz członków ich rodzin.

2. Dziecko, którego rodzice przebywają w różnych państwach, będzie miało prawo do utrzymywania regularnych, z wyjątkiem okoliczności nadzwyczajnych, osobistych stosunków i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców. W tym celu oraz zgodnie z obowiązkiem Państw-Stron

Article 8

1. Les Etats parties s'engagent à respecter le droit de l'enfant de préserver son identité, y compris sa nationalité, son nom et ses relations familiales, tels qu'ils sont reconnus par loi, sans ingérence illégale.

2. Si un enfant est illégalement privé des éléments constitutifs de son identité ou de certains d'entre eux, les Etats parties doivent lui accorder une assistance et une protection appropriées, pour que son identité soit rétablie aussi rapidement que possible.

Article 9

1. Les Etats parties veillent à ce que l'enfant ne soit pas séparé de ses parents contre leur gré, à moins que les autorités compétentes ne décident, sous réserve de révision judiciaire et conformément aux lois et procédures applicables, que cette séparation est nécessaire dans l'intérêt supérieur de l'enfant. Une décision en ce sens peut être nécessaire dans certains cas particuliers, par exemple lorsque les parents maltraitent ou négligent l'enfant, ou lorsqu'ils vivent séparément et qu'une décision doit être prise au sujet du lieu de résidence de l'enfant.

2. Dans tous les cas prévus au paragraphe 1 du présent article, toutes les parties intéressées doivent avoir la possibilité de participer aux délibérations et de faire connaître leurs vues.

3. Les Etats parties respectent le droit de l'enfant séparé de ses deux parents ou de l'un d'eux d'entretenir régulièrement des relations personnelles et des contacts directs avec ses deux parents, sauf si cela est contraire à l'intérêt supérieur de l'enfant.

4. Lorsque la séparation résulte de mesures prises par un Etat partie, telles que la détention, l'emprisonnement, l'exil, l'expulsion ou la mort (y compris la mort, quelle qu'en soit la cause, survenue en cours de détention) des deux parents ou de l'un d'eux, ou de l'enfant, l'Etat partie donne sur demande aux parents, à l'enfant ou, s'il y a lieu, à un autre membre de la famille les renseignements essentiels sur le lieu où se trouvent le membre ou les membres de la famille, à moins que la divulgation de ces renseignements ne soit préjudiciable au bien-être de l'enfant. Les Etats parties veillent en outre à ce que la présentation d'une telle demande n'entraîne pas elle-même de conséquences fâcheuses pour la personne ou les personnes intéressées.

Article 10

1. Conformément à l'obligation incombant aux Etats parties en vertu du paragraphe 1 de l'article 9, toute demande faite par un enfant ou ses parents en vue d'entrer dans un Etat partie ou de le quitter aux fins de réunification familiale est considérée par les Etats parties dans un esprit positif, avec humanité et diligence. Les Etats parties veillent en outre à ce que la présentation d'une telle demande n'entraîne par de conséquences fâcheuses pour les auteurs de la demande et les membres de leur famille.

2. Un enfant dont les parents résident dans des Etats différents a le droit d'entretenir, sauf circonstances exceptionnelles, des relations personnelles et des contacts directs réguliers avec ses deux parents. A cette fin, et conformément à l'obligation incombant aux Etats parties en vertu du

wynikającym z postanowienia artykułu 9 ustęp 2 Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka oraz jego rodziców do opuszczenia każdego kraju, w tym własnego, oraz powrotu do ich własnego kraju. Prawo do opuszczenia dowolnego kraju będzie podlegać tylko takim ograniczeniom, które są określone przez prawo i które są niezbędne dla ochrony bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego, zdrowia i moralności społecznej lub praw i swobód innych osób, zgodnych z pozostałymi prawami uznanymi w niniejszej konwencji.

Artykuł 11

1. Państwa-Strony będą podejmowały kroki dla zwalczania nielegalnego transferu dzieci oraz ich nielegalnego wywozu za granicę.

2. W tym celu Państwa-Strony będą popierały zawieranie odpowiednich umów dwustronnych lub wielostronnych albo przystępowanie do istniejących już umów.

Artykuł 12

1. Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należyłą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałości dziecka.

2. W tym celu dziecko będzie miało w szczególności zapewnioną możliwość wypowiedzania się w każdym postępowaniu sądowym i administracyjnym, dotyczącym dziecka, bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela bądź odpowiedniego organu, zgodnie z zasadami proceduralnymi prawa wewnętrznego.

Artykuł 13

1. Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi; prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.

2. Wykonywanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom, lecz tylko takim, które są przewidziane przez prawo i które są konieczne:

- a) dla poszanowania praw lub reputacji innych osób albo
- b) do ochrony bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego, bądź zdrowia albo moralności społecznej.

Artykuł 14

1. Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania.

2. Państwa-Strony będą respektowały prawa i obowiązki rodziców lub, w odpowiednich przypadkach, opiekunów prawnych odnośnie do ukierunkowania dziecka w korzystaniu z jego prawa w sposób zgodny z rozwijającymi się zdolnościami dziecka.

3. Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób.

paragraphe 2 de l'article 9, les Etats parties respectent le droit qu'ont l'enfant et ses parents de quitter tout pays, y compris le leur, et de revenir dans leur propre pays. Le droit de quitter tout pays ne peut faire l'objet que des restrictions prescrites par la loi qui sont nécessaires pour protéger la sécurité nationale, l'ordre public, la santé ou la moralité publiques, ou les droits et libertés d'autrui, et qui sont compatibles avec les autres droits reconnus dans la présente Convention.

Article 11

1. Les Etats parties prennent des mesures pour lutter contre les déplacements et les non-retours illicites d'enfants à l'étranger.

2. A cette fin, les Etats parties favorisent la conclusion d'accords bilatéraux ou multilatéraux ou l'adhésion aux accords existants.

Article 12

1. Les Etats parties garantissent à l'enfant qui est capable de discernement le droit d'exprimer librement son opinion sur toute question l'intéressant, les opinions de l'enfant étant dûment prises en considération eu égard à son âge et à son degré de maturité.

2. A cette fin, on donnera notamment à l'enfant la possibilité d'être entendu dans toute procédure judiciaire ou administrative l'intéressant, soit directement, soit par l'intermédiaire d'un représentant ou d'un organisme approprié, de façon compatible avec les règles de procédure de la législation nationale.

Article 13

1. L'enfant a droit à la liberté d'expression. Ce droit comprend la liberté de rechercher, de recevoir et de répandre des informations et des idées de toute espèce, sans considération de frontières, sous une forme orale, écrite, imprimée ou artistique, ou par tout autre moyen du choix de l'enfant.

2. L'exercice de ce droit ne peut faire l'objet que des seules restrictions qui sont prescrites par la loi et qui sont nécessaires:

- a) Au respect des droits ou de la réputation d'autrui; ou
- b) A la sauvegarde de la sécurité nationale, de l'ordre public, de la santé ou de la moralité publiques.

Article 14

1. Les Etats parties respectent le droit de l'enfant à la liberté de pensée, de conscience et de religion.

2. Les Etats parties respectent le droit et le devoir des parents ou, le cas échéant, des représentants légaux de l'enfant, de guider celui-ci dans l'exercice du droit susmentionné d'une manière qui corresponde au développement de ses capacités.

3. La liberté de manifester sa religion ou ses convictions ne peut être soumise qu'aux seules restrictions qui sont prescrites par la loi et qui sont nécessaires pour préserver la sûreté publique, l'ordre public, la santé et la moralité publiques, ou les libertés et droits fondamentaux d'autrui.

Artykuł 15

1. Państwa-Strony uznają prawa dziecka do swobodnego zrzeszania się oraz wolności pokojowych zgromadzeń.

2. Na wykonywanie tych praw nie mogą być nakładane jakiegokolwiek ograniczenia, z wyjątkiem tych, które są zgodne z prawem i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego, ochrony zdrowia bądź moralności społecznej lub ochrony praw i wolności innych osób.

Artykuł 16

1. Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.

2. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.

Artykuł 17

Państwa-Strony uznają ważną rolę spełnianą przez środki masowego przekazu i zapewnią, aby dziecko miało dostęp do informacji oraz materiałów pochodzących z różnorodnych źródeł krajowych i międzynarodowych, szczególnie do tych, które mają na uwadze jego dobro w wymiarze społecznym, duchowym i moralnym oraz jego zdrowie fizyczne i psychiczne. W tym celu Państwa-Strony będą:

- a) zachęcały środki masowego przekazu do rozpowszechniania informacji i materiałów, korzystnych dla dziecka w wymiarze społecznym oraz kulturalnym, zgodnie z duchem artykułu 29;
- b) zachęcały do rozwoju współpracy międzynarodowej w dziedzinie wytwarzania, wymiany oraz rozpowszechniania tego rodzaju informacji i materiałów, pochodzących z różnorodnych kulturowych źródeł krajowych oraz międzynarodowych;
- c) zachęcały do wydawania i rozpowszechniania książek dla dzieci;
- d) zachęcały środki masowego przekazu, aby w szczególności sposób uwzględniały potrzeby językowe dzieci należących do mniejszości narodowych lub do rdzennej społeczności;
- e) zachęcały do rozwijania odpowiednich kierunków działalności dla ochrony dzieci przed informacjami i materiałami szkodliwymi z punktu widzenia ich dobra, mając na względzie postanowienia artykułów 13 i 18.

Artykuł 18

1. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe starania dla pełnego uznania zasady, że oboje rodzice ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Rodzice lub w określonych przypadkach opiekunowie prawni ponoszą główną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka ma być przedmiotem ich największej troski.

2. W celu zagwarantowania i popierania praw zawartych w niniejszej konwencji Państwa-Strony będą okazywały odpowiednią pomoc rodzicom oraz opiekunom prawnym

Article 15

1. Les Etats parties reconnaissent les droits de l'enfant à la liberté d'association et à la liberté de réunion pacifique.

2. L'exercice de ces droits ne peut faire l'objet que des seules restrictions qui sont prescrites par la loi et qui sont nécessaires dans une société démocratique, dans l'intérêt de la sécurité nationale, de la sûreté publique ou de l'ordre public, ou pour protéger la santé ou la moralité publiques, ou les droits et libertés d'autrui.

Article 16

1. Nul enfant ne fera l'objet d'immixtions arbitraires ou illégales dans sa vie privée, sa famille, son domicile ou sa correspondance, ni d'atteintes illégales à son honneur et à sa réputation.

2. L'enfant a droit à la protection de la loi contre de telles immixtions ou de telles atteintes.

Article 17

Les Etats parties reconnaissent l'importance de la fonction remplie par les médias et veillent à ce que l'enfant ait accès à une information et à des matériels provenant de sources nationales et internationales diverses, notamment ceux qui visent à promouvoir son bien-être social, spirituel et moral ainsi que sa santé physique et mentale. A cette fin, les Etats parties:

- a) Encouragent les médias à diffuser une information et des matériels qui présentent une utilité sociale et culturelle pour l'enfant et répondent à l'esprit de l'article 29;
- b) Encouragent la coopération internationale en vue de produire, d'échanger et de diffuser une information et des matériels de ce type provenant de différentes sources culturelles, nationales et internationales;
- c) Encouragent la production et la diffusion de livres pour enfants;
- d) Encouragent les médias à tenir particulièrement compte des besoins linguistiques des enfants autochtones ou appartenant à un groupe minoritaire;
- e) Favorisent l'élaboration de principes directeurs appropriés destinés à protéger l'enfant contre l'information et les matériels qui nuisent à son bien-être, compte tenu des dispositions des articles 13 et 18.

Article 18

1. Les Etats parties s'emploient de leur mieux à assurer la reconnaissance du principe selon lequel les deux parents ont une responsabilité commune pour ce qui est d'élever l'enfant et d'assurer son développement. La responsabilité d'élever l'enfant et d'assurer son développement incombe au premier chef aux parents ou, le cas échéant, à ses représentants légaux. Ceux-ci doivent être guidés avant tout par l'intérêt supérieur de l'enfant.

2. Pour garantir et promouvoir les droits énoncés dans la présente Convention, les Etats parties accordent l'aide appropriée aux parents et aux représentants légaux de l'enfant

w wykonywaniu przez nich obowiązków związanych z wychowywaniem dzieci oraz zapewnią rozwój instytucji, zakładów i usług w zakresie opieki nad dziećmi.

3. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki dla zapewnienia dzieciom pracujących rodziców prawa do korzystania z usług instytucji i zakładów w zakresie opieki nad dziećmi, do których są one uprawnione.

Artykuł 19

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniechania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

2. Tego rodzaju środki ochronne powinny obejmować, tam gdzie jest to właściwe, skuteczne przedsięwzięcia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również innych form działań prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania, notowania wymienionych wyżej przypadków niewłaściwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to właściwe — ingerencję sądu.

Artykuł 20

1. Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa.

2. Państwa-Strony zgodnie ze swym prawem wewnętrznym zapewnią takiemu dziecku opiekę zastępczą.

3. Tego rodzaju opieka może obejmować, między innymi, umieszczenie w rodzinie zastępczej, Kafala w prawie islamskim, adopcję lub — gdy jest to niezbędne — umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględniać wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej.

Artykuł 21

Państwa-Strony uznające i/lub dopuszczające system adopcji zapewnią, aby dobro dziecka było celem najwyższym, i będą:

a) czuwać, aby adopcja dziecka odbywała się tylko z upoważnienia kompetentnych władz, które będą decydować — zgodnie z obowiązującym prawem i postępowaniem oraz na podstawie wszelkich stosownych i wiarygodnych informacji — o tym, że adopcja jest dopuszczalna ze względu na sytuację dziecka w odniesieniu do rodziców, krewnych i opiekunów prawnych, oraz — w przypadku gdy jest to wymagane — aby osoby zainteresowane świadomie wyraziły zgodę na adopcję po przeprowadzeniu z nimi niezbędnych konsultacji;

dans l'exercice de la responsabilité qui leur incombe d'élever l'enfant et assurent la mise en place d'institutions, d'établissements et de services chargés de veiller au bien-être des enfants.

3. Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées pour assurer aux enfants dont les parents travaillent le droit de bénéficier des services et établissements de garde d'enfants pour lesquels ils remplissent les conditions requises.

Article 19

1. Les Etats parties prennent toutes les mesures législatives, administratives, sociales et éducatives appropriées pour protéger l'enfant contre toute forme de violence, d'atteinte ou de brutalités physiques ou mentales, d'abandon ou de négligence, de mauvais traitements ou d'exploitation, y compris la violence sexuelle, pendant qu'il est sous la garde de ses parents ou de l'un d'eux, de son ou ses représentants légaux ou de toute autre personne à qui il est confié.

2. Ces mesures de protection comprendront, selon qu'il conviendra, des procédures efficaces pour l'établissement de programmes sociaux visant à fournir l'appui nécessaire à l'enfant et à ceux à qui il est confié, ainsi que pour d'autres formes de prévention, et aux fins d'identification, de rapport, de renvoi, d'enquête, de traitement et de suivi pour les cas de mauvais traitements de l'enfant décrits ci-dessus, d'intervention judiciaire.

Article 20

1. Tout enfant qui est temporairement ou définitivement privé de son milieu familial, ou qui dans son propre intérêt ne peut être laissé dans ce milieu, a droit à une protection et une aide spéciales de l'Etat.

2. Les Etats parties prévoient pour cet enfant une protection de remplacement conforme à leur législation nationale.

3. Cette protection de remplacement peut notamment avoir la forme du placement dans une famille, de la kafalah de droit islamique, de l'adoption ou, en cas de nécessité, du placement dans un établissement pour enfants approprié. Dans le choix entre ces solutions, il est dûment tenu compte de la nécessité d'une certaine continuité dans l'éducation de l'enfant, ainsi que de son origine ethnique, religieuse, culturelle et linguistique.

Article 21

Les Etats parties qui admettent et/ou autorisent l'adoption s'assurent que l'intérêt supérieur de l'enfant est la considération primordiale en la matière, et:

a) Veillent à ce que l'adoption d'un enfant ne soit autorisée que par les autorités compétentes, qui vérifient, conformément à la loi et aux procédures applicables et sur la base de tous les renseignements fiables relatifs au cas considéré, que l'adoption peut avoir lieu eu égard à la situation de l'enfant par rapport à ses père et mère, parents et représentants légaux et que, le cas échéant, les personnes intéressées ont donné leur consentement à l'adoption en connaissance de cause, après s'être entourées des avis nécessaires;

- b) traktować adopcję związaną z przeniesieniem dziecka do innego kraju jako zastępczy środek opieki nad dzieckiem, jeżeli nie może być ono umieszczone w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej albo nie można mu zapewnić w żaden inny odpowiedni sposób opieki w kraju jego pochodzenia;
- c) dbać o to, aby dziecko adoptowane do innego kraju miało zabezpieczenie gwarancyjne i poziom życia odpowiednie do tych, które byłyby zapewnione w przypadku adopcji krajowej;
- d) podejmować wszelkie właściwe kroki dla zapewnienia, aby w przypadku adopcji do innego kraju osoby w niej zaangażowane nie uzyskały z tego powodu nieostosownych korzyści finansowych;
- c) sprzyjać osiągnięciu celów niniejszego artykułu, tam gdzie jest to stosowne, przez zawieranie dwustronnych lub wielostronnych porozumień lub umów, a także dążyć w ich ramach do zapewnienia, aby umieszczenie dziecka w innym kraju odbywało się za pośrednictwem kompetentnych władz lub organów.
- b) Reconnassent que l'adoption à l'étranger peut être envisagée comme un autre moyen d'assurer les soins nécessaires à l'enfant, si celui-ci ne peut, dans son pays d'origine, être placé dans une famille nourricière ou adoptive ou être convenablement élevé;
- c) Veillent, en cas d'adoption à l'étranger, à ce que l'enfant ait le bénéfice de garanties et de normes équivalant à celles existant en cas d'adoption nationale;
- d) Prennent toutes les mesures appropriées pour veiller à ce que, en cas d'adoption à l'étranger, le placement de l'enfant ne se traduise pas par un profit matériel indu pour les personnes qui en sont responsables;
- e) Poursuivent les objectifs du présent article en concluant des arrangements ou des accords bilatéraux ou multilatéraux, selon les cas, et s'efforcent dans ce cadre de veiller à ce que les placements d'enfants à l'étranger soient effectués par des autorités ou des organes compétents.

Artykuł 22

1. Państwa-Strony podejmą właściwe kroki dla zapewnienia, aby dziecko, które ubiega się o status uchodźcy bądź jest uważane za uchodźcę w świetle odpowiednich przepisów prawa międzynarodowego lub wewnętrznego stosowanego postępowania, w przypadku gdy występuje samo lub towarzyszą mu rodzice bądź inna osoba, otrzymało odpowiednią ochronę i pomoc humanitarną przy korzystaniu z odpowiednich praw zawartych w niniejszej konwencji lub innych międzynarodowych aktach dotyczących praw człowieka oraz innych dokumentach w sprawach humanitarnych, których wspomniane Państwa są Stronami.

2. W tym celu Państwa-Strony zapewnią, w stopniu, jaki uznają za właściwy, współdziałanie w wysiłkach podejmowanych przez Narody Zjednoczone i inne kompetentne organizacje międzyrządowe oraz pozarządowe, współpracujące z Narodami Zjednoczonymi, dla udzielenia ochrony i pomocy takiemu dziecku oraz odnalezienia jego rodziców lub innych członków rodziny dziecka uchodźcy w celu uzyskania informacji niezbędnych do ponownego połączenia go z rodziną. W przypadkach gdy nie można odnaleźć rodziców ani innych członków rodziny, dziecko zostanie otoczone taką samą opieką, jak dziecko pozbawione stale bądź czasowo swojego otoczenia rodzinnego z jakichkolwiek przyczyn, zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji.

Artykuł 23

1. Państwa-Strony uznają, że dziecko psychicznie lub fizycznie niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa.

2. Państwa-Strony uznają prawo dziecka niepełnosprawnego do szczególnej troski i będą sprzyjały oraz zapewniły, stosownie do dostępnych środków, rozszerzanie pomocy udzielanej uprawnionym do niej dzieciom oraz osobom odpowiedzialnym za opiekę nad nimi. Pomoc taka będzie udzielana na wniosek tych osób i będzie stosowna do warunków dziecka oraz sytuacji rodziców lub innych osób, które się nim opiekują.

Article 22

1. Les Etats parties prennent les mesures appropriées pour qu'un enfant qui cherche à obtenir le statut de réfugié ou qui est considéré comme réfugié en vertu des règles et procédures du droit international ou national applicable, qu'il soit seul ou accompagné de ses père et mère ou de toute autre personne, bénéficie de la protection et de l'assistance humanitaire voulues pour lui permettre de jouir des droits que lui reconnaissent la présente Convention et les autres instruments internationaux relatifs aux droits de l'homme ou de caractère humanitaire auxquels lesdits Etats sont parties.

2. A cette fin, les Etats parties collaborent, selon qu'ils le jugent nécessaire, à tous les efforts faits par l'Organisation des Nations Unies et les autres organisations intergouvernementales ou non gouvernementales compétentes collaborant avec l'Organisation des Nations Unies pour protéger et aider les enfants qui se trouvent en pareille situation et pour rechercher les père et mère ou autres membres de la famille de tout enfant réfugié en vue d'obtenir les renseignements nécessaires pour le réunir à sa famille. Lorsque ni le père, ni la mère, ni aucun autre membre de la famille ne peut être retrouvé, l'enfant se voit accorder, selon les principes énoncés dans la présente Convention, la même protection que tout autre enfant définitivement ou temporairement privé de son milieu familial pour quelque raison que ce soit.

Article 23

1. Les Etats parties reconnaissent que les enfants mentalement ou physiquement handicapés doivent mener une vie pleine et décente, dans des conditions qui garantissent leur dignité, favorisent leur autonomie et facilitent leur participation active à la vie de la collectivité.

2. Les Etats parties reconnaissent le droit des enfants handicapés de bénéficier de soins spéciaux et encouragent et assurent, dans la mesure des ressources disponibles, l'octroi, sur demande, aux enfants handicapés remplissant les conditions requises et à ceux qui en ont la charge, d'une aide adaptée à l'état de l'enfant et à la situation de ses parents ou de ceux à qui il est confié.

3. Uznając szczególnie potrzeby dziecka niepełnosprawnego, pomoc, o której mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu, będzie udzielana bezpłatnie tam, gdzie jest to możliwe, z uwzględnieniem zasobów finansowych rodziców bądź innych osób opiekujących się dzieckiem, i ma zapewnić, aby niepełnosprawne dziecko posiadało skuteczny dostęp do oświaty, nauki, opieki zdrowotnej, opieki rehabilitacyjnej, przygotowania zawodowego oraz możliwości rekreacyjnych, realizowany w sposób prowadzący do osiągnięcia przez dziecko jak najwyższego stopnia zintegrowania ze społeczeństwem oraz osobistego rozwoju, w tym jego rozwoju kulturalnego i duchowego.

4. Państwa-Strony będą sprzyjać, w duchu współpracy międzynarodowej, wymianie odpowiednich informacji w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz leczenia medycznego, psychologicznego i funkcjonalnego dzieci niepełnosprawnych, w tym rozpowszechnianiu i umożliwianiu dostępu do informacji dotyczących metod rehabilitacji oraz kształcenia i przygotowania zawodowego, w celu umożliwienia Państwom-Stronom poprawy ich możliwości i kwalifikacji oraz w celu wzbogacenia ich doświadczeń w tych dziedzinach. W związku z tym potrzeby krajów rozwijających się będą uwzględniane w sposób szczególny.

Artykuł 24

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób oraz rehabilitacji zdrowotnej. Państwa-Strony będą dążyły do zapewnienia, aby żadne dziecko nie było pozbawione prawa dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

2. Państwa-Strony będą dążyły do pełnej realizacji tego prawa, a w szczególności podejmą niezbędne kroki w celu:

- a) zmniejszenia śmiertelności wśród noworodków i dzieci;
- b) zapewnienia udzielania koniecznej pomocy oraz opieki zdrowotnej wszystkim dzieciom, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej;
- c) zwalczania chorób i niedożywienia, w tym — w ramach podstawowej opieki zdrowotnej — przez wykorzystanie między innymi łatwo dostępnych technik oraz przez dostarczanie odpowiednich pożywnych produktów żywnościowych i wody pitnej, z uwzględnieniem niebezpieczeństwa oraz ryzyka zanieczyszczenia środowiska naturalnego;
- d) zapewnienia matkom właściwej opieki zdrowotnej w okresie przed i po urodzeniu dziecka;
- e) zapewnienia, aby wszystkie grupy społeczne, w szczególności rodzice oraz dzieci, były informowane i posiadały dostęp do oświaty oraz otrzymywały wsparcie w korzystaniu z podstawowej wiedzy w zakresie zdrowia dziecka i karmienia, korzyści z karmienia piersią, higieny i warunków zdrowotnych otoczenia, a także zapobiegania wypadkom;
- f) rozwoju profilaktycznej opieki zdrowotnej, poradnictwa dla rodziców oraz wychowania i usług w zakresie planowania rodziny.

3. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe i skuteczne kroki na rzecz zniesienia tradycyjnych praktyk przynoszących szkodę zdrowiu dziecka.

3. Eu égard aux besoins particuliers des enfants handicapés, l'aide fournie conformément au paragraphe 2 du présent article est gratuite chaque fois qu'il est possible, compte tenu des ressources financières de leurs parents ou de ceux à qui l'enfant est confié, et elle est conçue de telle sorte que les enfants handicapés aient effectivement accès à l'éducation, à la formation, aux soins de santé, à la rééducation, à la préparation à l'emploi et aux activités récréatives, et bénéficient de ces services de façon propre à assurer une intégration sociale aussi complète que possible et leur épanouissement personnel, y compris dans le domaine culturel et spirituel.

4. Dans un esprit de coopération internationale, les Etats parties favorisent l'échange d'informations pertinentes dans le domaine des soins de santé préventifs et du traitement médical, psychologique et fonctionnel des enfants handicapés, y compris par la diffusion d'informations concernant les méthodes de rééducation et les services de formation professionnelle, ainsi que l'accès à ces données, en vue de permettre aux Etats parties d'améliorer leurs capacités et leurs compétences et d'élargir leur expérience dans ces domaines. A cet égard, il est tenu particulièrement compte des besoins des pays en développement.

Article 24

1. Les Etats parties reconnaissent le droit de l'enfant de jouir du meilleur état de santé possible et de bénéficier de services médicaux et de rééducation. Ils s'efforcent de garantir qu'aucun enfant ne soit privé du droit d'avoir accès à ces services.

2. Les Etats parties s'efforcent d'assurer la réalisation intégrale du droit susmentionné et, en particulier, prennent les mesures appropriées pour:

- a) Réduire la mortalité parmi les nourrissons et les enfants;
- b) Assurer à tous les enfants l'assistance médicale et les soins de santé nécessaires, l'accent étant mis sur le développement des soins de santé primaires;
- c) Lutter contre la maladie et la malnutrition, y compris dans le cadre des soins de santé primaires, grâce notamment à l'utilisation de techniques aisément disponibles et à la fourniture d'aliments nutritifs et d'eau potable, compte tenu des dangers et des risques de pollution du milieu naturel;
- d) Assurer aux mères des soins prénatals et postnatals appropriés;
- e) Faire en sorte que tous les groupes de la société, en particulier les parents et les enfants, reçoivent une information sur la santé et la nutrition de l'enfant, les avantages de l'allaitement au sein, l'hygiène et la salubrité de l'environnement et la prévention des accidents, et bénéficient d'une aide leur permettant de mettre à profit cette information;
- f) Développer les soins de santé préventifs, les conseils aux parents et l'éducation et les services en matière de planification familiale.

3. Les Etats parties prennent toutes les mesures efficaces appropriées en vue d'abolir les pratiques traditionnelles préjudiciables à la santé des enfants.

4. Państwa-Strony zobowiązują się działać na rzecz sprzyjania i zachęcania do rozwoju współpracy międzynarodowej w celu stopniowego osiągnięcia pełnej realizacji praw uznanych w niniejszym artykule. W związku z tym szczególna uwaga będzie zwrócona na potrzeby krajów rozwijających się.

Artykuł 25

Państwa-Strony uznają prawo dziecka, umieszczonego przez kompetentne władze w zakładzie w celach opieki, ochrony bądź leczenia w zakresie zdrowia fizycznego lub psychicznego, do okresowego przeglądu leczenia dziecka i wszelkich innych okoliczności odnoszących się do jego umieszczenia w zakładzie.

Artykuł 26

1. Państwa-Strony będą uznawać prawo każdego dziecka do korzystania z systemu zabezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczeń socjalnych, oraz będą podejmowały niezbędne kroki dla osiągnięcia pełnej realizacji tego prawa zgodnie z ich prawem wewnętrznym.

2. Tam gdzie jest to możliwe, powyższe świadczenia powinny być zabezpieczone z uwzględnieniem zasobów i warunków życia dziecka oraz osób odpowiedzialnych za jego utrzymanie, jak również wszelkich innych okoliczności, odnoszących się do stosowania realizacji świadczeń wnioskowanych przez dziecko lub w jego imieniu.

Artykuł 27

1. Państwa-Strony uznają prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu.

2. Rodzice (rodzic) lub inne osoby odpowiedzialne za dziecko ponoszą główną odpowiedzialność za zabezpieczenie, w ramach swych możliwości, także finansowych, warunków życia niezbędnych do rozwoju dziecka.

3. Państwa-Strony, zgodnie z warunkami krajowymi oraz odpowiednio do swych środków, będą podejmowały właściwe kroki dla wspomaganie rodziców lub innych osób odpowiedzialnych za dziecko w realizacji tego prawa oraz będą udzielały, w razie potrzeby, pomocy materialnej oraz innych programów pomocy, szczególnie w zakresie żywności, odzieży i mieszkań.

4. Państwa-Strony podejmą wszelkie właściwe kroki dla zapewnienia łożenia na utrzymanie dziecka ze strony rodziców lub innych osób ponoszących odpowiedzialność finansową za dziecko, zarówno na terenie Państwa-Strony, jak i za granicą. W szczególnych wypadkach, gdy osoba ponosząca odpowiedzialność finansową za dziecko mieszka w państwie innym niż dziecko, Państwa-Strony będą dążyły do przystąpienia do umów międzynarodowych lub do zawarcia takich umów, jak również do zawierania odpowiednich porozumień.

Artykuł 28

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności:

4. Les Etats parties s'engagent à favoriser et à encourager la coopération internationale en vue d'assurer progressivement la pleine réalisation du droit reconnu dans le présent article. A cet égard, il est tenu particulièrement compte des besoins des pays en développement.

Article 25

Les Etats parties reconnaissent à l'enfant qui a été placé par les autorités compétentes pour recevoir des soins, une protection ou un traitement physique ou mental, le droit à un examen périodique dudit traitement et de toute autre circonstance relative à son placement.

Articles 26

1. Les Etats parties reconnaissent à tout enfant le droit de bénéficier de la sécurité sociale, y compris les assurances sociales, et prennent les mesures nécessaires pour assurer la pleine réalisation de ce droit en conformité avec leur législation nationale.

2. Les prestations doivent, lorsqu'il y a lieu, être accordées compte tenu des ressources et de la situation de l'enfant et des personnes responsables de son entretien, ainsi que de toute autre considération applicable à la demande de prestation faite par l'enfant ou en son nom.

Article 27

1. Les Etats parties reconnaissent le droit de tout enfant à un niveau de vie suffisant pour permettre son développement physique, mental, spirituel, moral et social.

2. C'est aux parents ou autres personnes ayant la charge de l'enfant qu'incombe au premier chef la responsabilité d'assurer, dans les limites de leurs possibilités et de leurs moyens financiers, les conditions de vie nécessaires au développement de l'enfant.

3. Les Etats parties adoptent les mesures appropriées, compte tenu des conditions nationales et dans la mesure de leurs moyens, pour aider les parents et autres personnes ayant la charge de l'enfant à mettre en œuvre ce droit et offrent, en cas de besoin, une assistance matérielle et des programmes d'appui, notamment en ce qui concerne l'alimentation, le vêtement et le logement.

4. Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées en vue d'assurer le recouvrement de la pension alimentaire de l'enfant auprès de ses parents ou des autres personnes ayant une responsabilité financière à son égard, que ce soit sur leur territoire ou à l'étranger. En particulier, pour tenir compte des cas où la personne qui a une responsabilité financière à l'égard de l'enfant vit dans un Etat autre que celui de l'enfant, les Etats parties favorisent l'adhésion à des accords internationaux ou la conclusion de tels accords ainsi que l'adoption de tous autres arrangements appropriés.

Article 28

1. Les Etats parties reconnaissent le droit de l'enfant à l'éducation, et en particulier, en vue d'assurer l'exercice de ce droit progressivement et sur la base de l'égalité des chances:

- a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich;
- b) będą popierać rozwój różnorodnych form szkolnictwa średniego, zarówno ogólnokształcącego, jak i zawodowego, uczynią je dostępnymi dla każdego dziecka oraz podejmą odpowiednie kroki, takie jak wprowadzenie bezpłatnego nauczania oraz udzielanie w razie potrzeby pomocy finansowej;
- c) za pomocą wszelkich właściwych środków uczynią szkolnictwo wyższe dostępnym dla wszystkich na zasadzie zdolności;
- d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe;
- e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki.

2. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe środki zapewniające, aby dyscyplina szkolna była stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i z niniejszą konwencją.

3. Państwa-Strony będą popierały i rozwijały międzynarodową współpracę w dziedzinie oświaty, w szczególności w celu przyczyniania się do zlikwidowania ignorancji i analfabetyzmu na świecie oraz ułatwienia dostępu do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania. W tym zakresie należy w szczególności uwzględnić potrzeby krajów rozwijających się.

Artykuł 29

1. Państwa-Strony są zgodne, że nauka dziecka będzie ukierunkowana na:

- a) rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie osobowości, talentów oraz zdolności umysłowych i fizycznych dziecka;
- b) rozwijanie w dziecku szacunku dla praw człowieka i podstawowych swobód oraz dla zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych;
- c) rozwijanie w dziecku szacunku dla jego rodziców, jego tożsamości kulturowej, języka i wartości, dla wartości narodowych kraju, w którym mieszka dziecko, kraju, z którego dziecko pochodzi, jak i dla innych kultur;
- d) przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości płci oraz przyjaźni pomiędzy wszystkimi narodami, grupami etnicznymi, narodowymi i religijnymi oraz osobami rdzennego pochodzenia;
- e) rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.

2. Żadne postanowienie niniejszego artykułu lub artykułu 28 nie może być interpretowane w sposób naruszający wolność osób fizycznych lub ciał zbiorowych do zakładania i prowadzenia instytucji oświatowych, z zastrzeżeniem przestrzegania zasad wyrażonych w ustępie 1 niniejszego

- a) Ils rendent l'enseignement primaire obligatoire et gratuit pour tous;
- b) Ils encouragent l'organisation de différentes formes d'enseignement secondaire, tant général que professionnel, les rendent ouvertes et accessibles à tout enfant, et prennent des mesures appropriées, telles que l'instauration de la gratuité de l'enseignement et l'offre d'une aide financière en cas de besoin;
- c) Ils assurent à tous l'accès à l'enseignement supérieur, en fonction des capacités de chacun, par tous les moyens appropriés;
- d) Ils rendent ouvertes et accessibles à tout enfant l'information et l'orientation scolaires et professionnelles;
- e) Ils prennent des mesures pour encourager la régularité de la fréquentation scolaire et la réduction des taux d'abandon scolaire.

2. Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées pour veiller à ce que la discipline scolaire soit appliquée d'une manière compatible avec la dignité de l'enfant en tant qu'être humain et conformément à la présente Convention.

3. Les Etats parties favorisent et encouragent la coopération internationale dans le domaine de l'éducation, en vue notamment de contribuer à éliminer l'ignorance et l'analphabétisme dans le monde et de faciliter l'accès aux connaissances scientifiques et techniques et aux méthodes d'enseignement modernes. A cet égard, il est tenu particulièrement compte des besoins des pays en développement.

Article 29

1. Les Etats parties conviennent que l'éducation de l'enfant doit viser à:

- a) Favoriser l'épanouissement de la personnalité de l'enfant et le développement de ses dons et de ses aptitudes mentales et physiques, dans toute la mesure de leurs potentialités;
- b) Inculquer à l'enfant le respect des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et des principes consacrés dans la Charte des Nations Unies;
- c) Inculquer à l'enfant le respect de ses parents, de son identité, de sa langue et de ses valeurs culturelles, ainsi que le respect des valeurs nationales du pays dans lequel il vit, du pays duquel il peut être originaire et des civilisations différentes de la sienne;
- d) Préparer l'enfant à assumer les responsabilités de la vie dans une société libre, dans un esprit de compréhension, de paix, de tolérance, d'égalité entre les sexes et d'amitié entre tous les peuples et groupes ethniques, nationaux et religieux, et avec les personnes d'origine autochtone;
- e) Inculquer à l'enfant le respect du milieu naturel.

2. Aucune disposition du présent article ou de l'article 28 ne sera interprétée d'une manière qui porte atteinte à la liberté des personnes physiques ou morales de créer et de diriger des établissements d'enseignement, à condition que les principes énoncés au paragraphe 1 du présent article

artykułu oraz wymogów, aby kształcenie w tego typu instytucjach odpowiadało minimalnym standardom, które określi dane państwo.

Artykuł 30

W tych państwach, w których istnieją mniejszości etniczne, religijne lub językowe bądź osoby pochodzenia rdzennego, dziecku należącemu do takiej mniejszości lub dziecku pochodzenia rdzennego nie można odmówić prawa do posiadania i korzystania z własnej kultury, do wyznawania i praktykowania swojej religii lub do używania własnego języka, łącznie z innymi członkami jego grupy.

Artykuł 31

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.

2. Państwa-Strony będą przestrzegały oraz popierały prawo dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym oraz będą sprzyjały tworzeniu właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego.

Artykuł 32

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do ochrony przed wyczerpaniem ekonomicznym, przed wykonywaniem pracy, która może być niebezpieczna lub też może kolidować z kształceniem dziecka, bądź może być szkodliwa dla zdrowia dziecka lub jego rozwoju fizycznego, umysłowego, duchowego, moralnego lub społecznego.

2. Państwa-Strony będą podejmowały kroki ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty dla zapewnienia realizacji postanowień niniejszego artykułu. W tym celu, mając na uwadze odnośne postanowienia innych dokumentów międzynarodowych, Państwa-Strony w szczególności:

- a) ustanowią minimalny poziom lub poziomy wiekowe dla ubiegania się o podjęcie pracy;
- b) ustanowią właściwe przepisy odnośnie do wymiaru czasowego oraz warunków zatrudnienia;
- c) ustanowią odpowiednie kary lub inne sankcje dla zapewnienia skutecznego stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 33

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki, w tym środki ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty, w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych, zgodnie z ich zdefiniowaniem w odpowiednich umowach międzynarodowych, oraz w celu zapobiegania wykorzystywaniu dzieci do nielegalnej produkcji tego typu substancji i handlu nimi.

soient respectés et que l'éducation dispensée dans ces établissements soit conforme aux normes minimales que l'Etat aura prescrites.

Article 30

Dans les Etats où il existe des minorités ethniques, religieuses ou linguistiques ou des personnes d'origine autochtone, un enfant autochtone ou appartenant à une de ces minorités ne peut être privé du droit d'avoir sa propre vie culturelle, de professer et de pratiquer sa propre religion ou d'employer sa propre langue en commun avec les autres membres de son groupe.

Article 31

1. Les Etats parties reconnaissent à l'enfant le droit au repos et aux loisirs, de se livrer au jeu et à des activités récréatives propres à son âge, et de participer librement à la vie culturelle et artistique.

2. Les Etats parties respectent et favorisent le droit de l'enfant de participer pleinement à la vie culturelle et artistique, et encouragent l'organisation à son intention de moyens appropriés de loisirs et d'activités récréatives, artistiques et culturelles, dans des conditions d'égalité.

Article 32

1. Les Etats parties reconnaissent le droit de l'enfant d'être protégé contre l'exploitation économique et de n'être astreint à aucun travail comportant des risques ou susceptible de compromettre son éducation ou de nuire à sa santé ou à son développement physique, mental, spirituel, moral ou social.

2. Les Etats parties prennent des mesures législatives, administratives, sociales et éducatives pour assurer l'application du présent article. A cette fin, et compte tenu des dispositions pertinentes des autres instruments internationaux, les Etats parties, en particulier:

- a) Fixent un âge minimum ou des âges minimum d'admission à l'emploi;
- b) Prévoient une réglementation appropriée des horaires de travail et des conditions d'emploi;
- c) Prévoient des peines ou autres sanctions appropriées pour assurer l'application effective du présent article.

Article 33

Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées, y compris des mesures législatives, administratives, sociales et éducatives, pour protéger les enfants contre l'usage illicite de stupéfiants et de substances psychotropes, tels que les définissent les conventions internationales pertinentes, et pour empêcher que des enfants ne soient utilisés pour la production et le trafic illicites de ces substances.

Artykuł 34

Państwa-Strony zobowiązują się do ochrony dzieci przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych. Dla osiągnięcia tych celów Państwa-Strony podejmą w szczególności wszelkie właściwe kroki o zasięgu krajowym, dwustronnym oraz wielostronnym dla przeciwdziałania:

- a) nakłanianiu lub zmuszaniu dziecka do jakichkolwiek nielegalnych działań seksualnych;
- b) wykorzystywaniu dzieci do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych;
- c) wykorzystywaniu dzieci w pornograficznych przedstawieniach i materiałach.

Artykuł 35

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie kroki o zasięgu krajowym, dwustronnym oraz wielostronnym dla przeciwdziałania uprowadzeniom, sprzedaży bądź handlowi dziećmi, dokonywanych dla jakichkolwiek celów i w jakiejkolwiek formie.

Artykuł 36

Państwa-Strony będą bronić dziecko przed wszelkimi innymi formami wyzysku, w jakimkolwiek aspekcie naruszającym dobro dziecka.

Artykuł 37

Państwa-Strony zapewnią, aby:

- a) żadne dziecko nie podlegało torturowaniu bądź okrutnemu, niehumanitarnemu czy poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Ani kara śmierci, ani kara dożywotniego więzienia bez możliwości wcześniejszego zwolnienia nie może zostać orzeczona wobec osoby w wieku poniżej osiemnastu lat za popełnione przez nią przestępstwa;
- b) żadne dziecko nie zostało pozbawione wolności w sposób bezprawny lub arbitralny. Aresztowanie, zatrzymanie lub uwięzienie dziecka powinno być zgodne z prawem i może być zastosowane jedynie jako środek ostateczny i na możliwie najkrótszy czas;
- c) każde dziecko pozbawione wolności było traktowane humanitarnie i z poszanowaniem wrodzonej godności jednostki ludzkiej, w sposób uwzględniający potrzeby osoby w danym wieku. W szczególności każde dziecko pozbawione wolności zostanie odseparowane od osób dorosłych, jeśli tylko rozwiązanie odwrotne nie będzie uznane za zgodne z najwyższym dobrem dziecka, oraz będzie miało prawo utrzymywać kontakty ze swoją rodziną poprzez korespondencję i wizyty, z wyłączeniem sytuacji wyjątkowych;
- d) każde dziecko pozbawione wolności miało prawo do uzyskania niezwłocznego dostępu do prawnej lub innej odpowiedzialnej pomocy, jak również prawo do kwestionowania legalności pozbawienia go wolności przed sądem lub inną kompetentną, niezawisłą i bezstronną władzą oraz domagania się uzyskania szybkiej decyzji w tej sprawie.

Article 34

Les Etats parties s'engagent à protéger l'enfant contre toutes les formes d'exploitation sexuelle et de violence sexuelle. A cette fin, les Etats prennent en particulier toutes les mesures appropriées sur les plans national, bilatéral et multilatéral pour empêcher:

- a) Que des enfants ne soient incités ou contraints à se livrer à une activité sexuelle illégale;
- b) Que des enfants ne soient exploités à des fins de prostitution ou autres pratiques sexuelles illégales;
- c) Que des enfants ne soient exploités aux fins de la production de spectacles ou de matériel de caractère pornographique.

Article 35

Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées sur les plans national, bilatéral et multilatéral pour empêcher l'enlèvement, la vente ou la traite d'enfants à quelque fin que ce soit et sous quelque forme que ce soit.

Article 36

Les Etats parties protègent l'enfant contre toutes autres formes d'exploitation préjudiciables à tout aspect de son bien-être.

Article 37

Les Etats parties veillent à ce que:

- a) Nul enfant ne soit soumis à la torture ni à des peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants. Ni la peine capitale ni l'emprisonnement à vie sans possibilité de libération ne doivent être prononcés pour les infractions commises par des personnes âgées de moins de dix-huit ans;
- b) Nul enfant ne soit privé de liberté de façon illégale ou arbitraire. L'arrestation, la détention ou l'emprisonnement d'un enfant doit être en conformité avec la loi, n'être qu'une mesure de dernier ressort, et être d'une durée aussi brève que possible;
- c) Tout enfant privé de liberté soit traité avec humanité et avec le respect dû à la dignité de la personne humaine, et d'une manière tenant compte des besoins des personnes de son âge. En particulier tout enfant privé de liberté sera séparé des adultes, à moins que l'on n'estime préférable de ne pas le faire dans l'intérêt supérieur de l'enfant, et il a le droit de rester en contact avec sa famille par la correspondance et par des visites, sauf circonstances exceptionnelles;
- d) Les enfants privés de liberté aient le droit d'avoir rapidement accès à l'assistance juridique ou à toute autre assistance appropriée, ainsi que le droit de contester la légalité de leur privation de liberté devant un tribunal ou une autre autorité compétente, indépendante et impartiale, et à ce qu'une décision rapide soit prise en la matière.

Artykuł 38

1. Państwa-Strony zobowiązują się respektować i nakazać respektowanie norm międzynarodowego prawa humanitarnego mających zastosowanie do nich w przypadku konfliktu zbrojnego i odnoszących się do dzieci.

2. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe kroki dla zapewnienia, aby osoby, które nie osiągnęły wieku piętnastu lat, nie brały bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych.

3. Państwa-Strony będą powstrzymywały się przed rekrutowaniem do swoich sił zbrojnych jakiejkolwiek osoby, która nie osiągnęła wieku piętnastu lat. Przeprowadzając rekrutację spośród osób, które osiągnęły wiek piętnastu lat, lecz nie osiągnęły jeszcze osiemnastu lat, Państwa-Strony będą starały się brać pod uwagę w pierwszej kolejności osoby starsze wiekiem.

4. Zgodnie ze swoimi zobowiązaniami, wynikającymi z międzynarodowego prawa humanitarnego do ochrony ludności cywilnej w konfliktach zbrojnych, Państwa-Strony będą stosowały wszelkie możliwe do realizacji środki dla zapewnienia ochrony i opieki nad dziećmi dotkniętymi przez konflikt zbrojny.

Artykuł 39

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki dla ułatwienia przebiegu rehabilitacji fizycznej i psychicznej oraz reintegracji społecznej dziecka, które padło ofiarą jakiejkolwiek formy zaniechania, wyzysku lub wykorzystania, torturowania lub jakiejkolwiek innej formy okrutnego, nieludzkiego czy poniżającego traktowania albo karania bądź konfliktu zbrojnego. Taka rehabilitacja czy reintegracja przebiegać będzie w środowisku, które sprzyja zdrowiu, zapewnieniu własnego szacunku i godności dziecka.

Artykuł 40

1. Państwa-Strony uznają prawo każdego dziecka podejrzanego, oskarżonego bądź uznanego winnym pogwałcenia prawa karnego do traktowania w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości dziecka, które umacnia w nim poszanowanie podstawowych praw i wolności innych osób oraz uwzględnia wiek dziecka i celowość sprzyjania jego reintegracji dla podjęcia przez nie konstruktywnej roli w społeczeństwie.

2. W tym celu, a także uwzględniając odpowiednie postanowienia dokumentów międzynarodowych, Państwa-Strony zapewnią w szczególności:

- a) aby żadne dziecko nie było podejrzane, oskarżane bądź uznawane winnym pogwałcenia prawa karnego poprzez działanie lub zaniechanie, które nie było zabronione przez prawo wewnętrzne bądź międzynarodowe w momencie jego dokonania;
- b) każdemu dziecku, które podejrzewa się, oskarża lub uznaje winnym pogwałcenia prawa karnego, przynajmniej następujące gwarancje:
 - i) przyznanie domniemania niewinności do chwili udowodnienia winy zgodnie z prawem;
 - ii) niezwłoczne bezpośrednie poinformowanie go o stawianych mu zarzutach lub, w odpowiednich

Article 38

1. Les Etats parties s'engagent à respecter et à faire respecter les règles du droit humanitaire international qui leur sont applicables en cas de conflit armé et dont la protection s'étend aux enfants.

2. Les Etats parties prennent toutes les mesures possibles dans la pratique pour veiller à ce que les personnes n'ayant pas atteint l'âge de quinze ans ne participent pas directement aux hostilités.

3. Les Etats parties s'abstiennent d'enrôler dans leurs forces armées toute personne n'ayant pas atteint l'âge de quinze ans. Lorsqu'ils incorporent des personnes de plus de quinze ans mais de moins de dix-huit ans, les Etats parties s'efforcent d'enrôler en priorité les plus âgées.)

4. Conformément à l'obligation qui leur incombe en vertu du droit humanitaire international de protéger la population civile en cas de conflit armé, les Etats parties prennent toutes les mesures possibles dans la pratique pour que les enfants qui sont touchés par un conflit armé bénéficient d'une protection et de soins.

Article 39

Les Etats parties prennent toutes les mesures appropriées pour faciliter la réadaptation physique et psychologique et la réinsertion sociale de tout enfant victime de toute forme de négligence, d'exploitation ou de sévices, de torture ou de toute autre forme de peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, ou de conflit armé. Cette réadaptation et cette réinsertion se déroulent dans des conditions qui favorisent la santé, le respect de soi et la dignité de l'enfant.

Article 40

1. Les Etats parties reconnaissent à tout enfant suspecté, accusé ou convaincu d'infraction à la loi pénale le droit à un traitement qui soit de nature à favoriser son sens de la dignité et de la valeur personnelle, qui renforce son respect pour les droits de l'homme et les libertés fondamentales d'autrui, et qui tienne compte de son âge ainsi que de la nécessité de faciliter sa réintégration dans la société et de lui faire assumer un rôle constructif au sein de celle-ci.

2. A cette fin, et compte tenu des dispositions pertinentes des instruments internationaux, les Etats parties veillent en particulier:

- a) A ce qu'aucun enfant ne soit suspecté, accusé ou convaincu d'infraction à la loi pénale en raison d'actions ou d'omissions qui n'étaient pas interdites par le droit national ou international au moment où elles ont été commises;
- b) A ce que tout enfant suspecté ou accusé d'infraction à la loi pénale ait au moins le droit aux garanties suivantes:
 - i) Etre présumé innocent jusqu'à ce que sa culpabilité ait été légalement établie;
 - ii) Etre informé dans le plus court délai et directement des accusations portées contre lui, ou, le cas

przypadkach, za pośrednictwem jego rodziców albo opiekuna prawnego oraz zapewnienie prawnej lub innej pomocy w przygotowaniu i prezentowaniu jego obrony;

- iii) rozpatrzenie sprawy bez zwłoki i przez niezawisłą i bezstronną władzę bądź organ sądowy w uczciwym procesie, przeprowadzonym zgodnie z prawem, zabezpieczeniem prawnej lub innej właściwej pomocy oraz w obecności jego rodziców lub opiekunów prawnych, jeśli tylko nie będzie to uważane za niezgodne z najwyższym interesem dziecka z uwagi na jego wiek lub sytuację;
- iv) niestosowanie przymusu do składania zeznań lub przyznania się do winy; przesłuchiwanie świadków ze strony przeciwnej i równoprawne uczestniczenie w przesłuchiowaniu świadków w jego imieniu;
- v) w przypadku uznania winnym pogwałcenia prawa karnego, posiadanie prawa odwołania się od tego orzeczenia oraz innych związanych z nim środków do wyższej, kompetentnej, niezawisłej i bezstronnej władzy lub organu sądowego, zgodnie z prawem;
- vi) zapewnienie bezpłatnej pomocy tłumacza, jeśli dziecko nie rozumie bądź nie mówi w danym języku;
- vii) pełne poszanowanie spraw z zakresu życia osobistego we wszystkich etapach procesowych.

3. Państwa-Strony będą sprzyjały tworzeniu praw, procedur organów oraz instytucji odnoszących się specjalnie do dzieci podejrzanych, oskarżonych bądź uznawanych winnymi pogwałcenia prawa karnego, a w szczególności:

- a) ustanowieniu minimalnej granicy wieku, poniżej której dzieci będą posiadały domniemanie niezdolności do naruszenia prawa karnego;
- b) w przypadku gdy jest to właściwe i celowe, stosowaniu innych środków postępowania z takimi dziećmi, bez uciekania się do postępowania sądowego, pod warunkiem pełnego poszanowania praw człowieka i gwarancji prawnych.

4. Różnorodność przedsięwzięć, takich jak opieka, poradnictwo, nadzór, probacja, umieszczenie w rodzinie zastępczej, programy edukacyjne i szkolenia zawodowego, oraz inne rozwiązania alternatywne do opieki instytucjonalnej będą dostępne dla zapewnienia właściwego postępowania z dziećmi, w sposób właściwy dla ich dobra, a także proporcjonalny zarówno w stosunku do okoliczności, jak i do popełnionego wykroczenia.

Artykuł 41

Niniejsza konwencja w żaden sposób nie narusza postanowień, które w większym stopniu sprzyjają realizacji praw dziecka i które mogą być zawarte w:

- a) prawie Państwa-Strony lub
- b) prawie międzynarodowym obowiązującym to Państwo.

CZĘŚĆ II

Artykuł 42

Państwa-Strony zobowiązują się do szerzenia informacji o zasadach i postanowieniach niniejszej konwencji

échéant, par l'intermédiaire de ses parents ou représentants légaux, et bénéficiaire d'une assistance juridique ou de toute autre assistance appropriée pour la préparation et la présentation de sa défense;

- iii) Que sa cause entendue sans retard par une autorité ou une instance judiciaire compétentes, indépendantes et impartiales, selon une procédure équitable aux termes de la loi, en présence de son conseil juridique ou autre et, à moins que cela ne soit jugé contraire à l'intérêt supérieur de l'enfant en raison notamment de son âge ou de sa situation, en présence de ses parents ou représentants légaux;
- iv) Ne pas être contraint de témoigner ou de s'avouer coupable; interroger ou faire interroger les témoins à charge, et obtenir la comparution et l'interrogatoire des témoins à décharge dans des conditions d'égalité;
- v) S'il est reconnu avoir enfreint la loi pénale, faire appel de cette décision et de toute mesure arrêtée en conséquence devant une autorité ou une instance judiciaire supérieure compétentes, indépendantes et impartiales, conformément à la loi;
- vi) Se faire assister gratuitement d'un interprète s'il ne comprend ou ne parle pas la langue utilisée;
- vii) Que sa vie privée soit pleinement respectée à tous les stades de la procédure.

3. Les Etats parties s'efforcent de promouvoir l'adoption de lois, de procédures, la mise en place d'autorités et d'institutions spécialement conçues pour les enfants suspects, accusés ou convaincus d'infraction à la loi pénale, et en particulier:

- a) D'établir un âge minimum au-dessous duquel les enfants seront présumés n'avoir pas la capacité d'enfreindre la loi pénale;
- b) De prendre des mesures, chaque fois que cela est possible et souhaitable, pour traiter ces enfants sans recourir à la procédure judiciaire, étant cependant entendu que les droits de l'homme et les garanties légales doivent être pleinement respectés.

4. Toute une gamme de dispositions, relatives notamment aux soins, à l'orientation et à la supervision, aux conseils, à la probation, au placement familial, aux programmes d'éducation générale et professionnelle et aux solutions autres qu'institutionnelles seront prévues en vue d'assurer aux enfants un traitement conforme à leur bien-être et proportionné à leur situation et à l'infraction.

Article 41

Aucune des dispositions de la présente Convention ne porte atteinte aux dispositions plus propices à la réalisation des droits de l'enfant qui peuvent figurer:

- a) Dans la législation d'un Etat partie; ou
- b) Dans le droit international en vigueur pour cet Etat.

DEUXIEME PARTIE

Article 42

Les Etats parties s'engagent à faire largement connaître les principes et les dispositions de la présente Convention,

zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci, wykorzystując do tego celu będące w ich dyspozycji środki.

Artykuł 43

1. W celu badania postępów dokonywanych przez Państwa-Strony w realizacji zobowiązań przewidzianych w niniejszej konwencji ustanawia się Komitet Praw Dziecka, który będzie wykonywał wskazane niżej funkcje.

2. Komitet będzie składał się z dziesięciu ekspertów, reprezentujących wysoki poziom moralny i posiadających uznane kompetencje w dziedzinie, której dotyczy niniejsza konwencja. Członkowie Komitetu będą wybierani przez Państwa-Strony spośród ich obywateli i będą występowali osobiście, z uwzględnieniem sprawiedliwego podziału geograficznego oraz zasadniczych systemów prawnych.

3. Członkowie Komitetu będą wybierani w tajnym głosowaniu z listy osób wyznaczonych przez Państwa-Strony. Każde Państwo może wyznaczyć jedną osobę spośród swoich obywateli.

4. Wstępne wybory do Komitetu odbędą się nie później niż po upływie sześciu miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej konwencji, a następnie co dwa lata. Co najmniej na cztery miesiące przed terminem każdego wyborów Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych wystosuje list do Państw-Stron, prosząc je o podanie nazwisk wyznaczonych przez nie osób w ciągu dwóch miesięcy. Sekretarz Generalny przygotowuje następnie listę wszystkich osób w ten sposób wyznaczonych, ułożoną w porządku alfabetycznym, ze wskazaniem państwa, przez które zostali wyznaczeni, i przedłoży ją Państwom-Stronom niniejszej konwencji.

5. Wybory będą się odbywały na spotkaniach Państw-Stron, zwołanych przez Sekretarza Generalnego w siedzibie Narodów Zjednoczonych. Na tych spotkaniach, na których quorum będzie stanowiło dwie trzecie Państw-Stron, osoby, które otrzymają największą liczbę głosów oraz absolutną większość głosów obecnych i biorących udział w głosowaniu przedstawicieli Państw-Stron, zostaną wybrane na członków Komitetu.

6. Członkowie Komitetu wybierani będą na okres czterech lat. Będą oni mogli zostać wybrani ponownie, jeśli znów zostaną wyznaczeni. Kadencja pięciu spośród członków wybranych w pierwszych wyborach wygaśnie po upływie dwóch lat; niezwłocznie po pierwszych wyborach nazwiska owych pięciu członków zostaną wybrane drogą losowania przez przewodniczącego spotkania.

7. W przypadku śmierci członka Komitetu, jego rezygnacji lub jego oświadczenia, że z jakiegokolwiek innego powodu nie może wypełniać obowiązków członka Komitetu, Państwo-Strona, które wyznaczyło danego członka, wyznaczy za zgodą Komitetu innego eksperta spośród swoich obywateli na okres pozostały do końca kadencji.

8. Komitet ustanowi swoje własne zasady procedury.

9. Komitet wybiera swych funkcjonariuszy na okres dwóch lat.

par des moyens actifs et appropriés, aux adultes comme aux enfants.

Article 43

1. Aux fins d'examiner les progrès accomplis par les Etats parties dans l'exécution des obligations contractées par eux en vertu de la présente Convention, il est institué un Comité des droits de l'enfant qui s'acquitte des fonctions définies ci-après.

2. Le Comité se compose de dix experts de haute moralité et possédant une compétence reconnue dans le domaine visé par la présente Convention. Ses membres sont élus par les Etats parties parmi leurs ressortissants et siègent à titre personnel, compte tenu de la nécessité d'assurer une répartition géographique équitable et eu égard aux principaux systèmes juridiques.

3. Les membres du Comité sont élus au scrutin secret sur une liste de personnes désignées par les Etats parties. Chaque Etat partie peut désigner un candidat parmi ses ressortissants.

4. La première élection aura lieu dans les six mois suivant la date d'entrée en vigueur de la présente Convention. Les élections auront lieu ensuite tous les deux ans. Quatre mois au moins avant la date de chaque élection, le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies invitera par écrit les Etats parties à proposer leurs candidats dans un délai de deux mois. Le Secrétaire général dressera ensuite la liste alphabétique des candidats ainsi désignés, en indiquant les Etats parties qui les ont désignés, et la communiquera aux Etats parties à la présente Convention.

5. Les élections ont lieu lors des réunions des Etats parties, convoquées par le Secrétaire général au Siège de l'Organisation des Nations Unies. A ces réunions, pour lesquelles le quorum est constitué par les deux tiers des Etats parties, les candidats élus au Comité sont ceux qui obtiennent le plus grand nombre de voix et la majorité absolue des voix des représentants des Etats parties présents et votants.

6. Les membres du Comité sont élus pour quatre ans. Ils sont rééligibles si leur candidature est présentée à nouveau. Le mandat de cinq des membres élus lors de la première élection prend fin au bout de deux ans. Les noms de ces cinq membres seront tirés au sort par le président de la réunion immédiatement après la première élection.

7. En cas de décès ou de démission d'un membre du Comité, ou si, pour toute autre raison, un membre déclare ne plus pouvoir exercer ses fonctions au sein du Comité, l'Etat partie qui avait présenté sa candidature nomme un autre expert parmi ses ressortissants pour pourvoir le poste ainsi vacant jusqu'à l'expiration du mandat correspondant, sous réserve de l'approbation du Comité.

8. Le Comité adopte son règlement intérieur.

9. Le Comité élit son bureau pour une période de deux ans.

10. Posiedzenia Komitetu będą odbywały się zwykle w siedzibie Narodów Zjednoczonych lub w innym dogodnym miejscu określonym przez Komitet. Komitet będzie odbywał posiedzenia zasadniczo corocznie. Czas trwania posiedzeń Komitetu będzie określony oraz poddawany weryfikacji, gdy zajdzie taka potrzeba, na spotkaniu Państw-Stron niniejszej konwencji, za zgodą Zgromadzenia Ogólnego.

11. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych zapewni niezbędny personel oraz warunki do skutecznego wypełniania przez Komitet funkcji nałożonych przez niniejszą konwencję.

12. Za zgodą Zgromadzenia Ogólnego członkowie Komitetu utworzonego na mocy niniejszej konwencji otrzymywać będą honoraria z funduszy Narodów Zjednoczonych na okres i na warunkach określanych przez Zgromadzenie.

Artykuł 44

1. Państwa-Strony zobowiązują się do przedkładania Komitetowi za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych sprawozdań odnośnie do środków stosowanych przez nie do realizacji praw zawartych w konwencji oraz postępów w korzystaniu z tych praw:

- a) w ciągu dwóch lat po wejściu w życie konwencji dla danego państwa;
- b) następnie co pięć lat.

2. Sprawozdania przedkładane na mocy niniejszego artykułu wskazywać będą na czynniki oraz na ewentualne trudności wpływające na stopień wypełnienia zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji. Sprawozdania będą zawierały także odpowiednie informacje zapewniające Komitetowi pełną wiedzę na temat wprowadzania w życie postanowień konwencji w danym kraju.

3. Państwo-Strona, które przedłożyło Komitetowi wszechstronne sprawozdanie pierwotne, nie musi już w swoich następnych sprawozdaniach, przedkładanych zgodnie z ustępem 1 pkt b), powtarzać podstawowych informacji, które podane były uprzednio.

4. Komitet może zażądać od Państw-Stron dalszych informacji odnoszących się do wprowadzenia w życie konwencji.

5. Komitet będzie przedkładał Zgromadzeniu Ogólnemu Narodów Zjednoczonych za pośrednictwem Rady Gospodarczo-Społecznej, co dwa lata, sprawozdania ze swojej działalności.

6. Państwa-Strony będą szeroko udostępniały opinii publicznej swych krajów te sprawozdania.

Artykuł 45

Dla ułatwienia skutecznego wprowadzenia w życie niniejszej konwencji oraz stworzenia korzystnych warunków do współpracy międzynarodowej w dziedzinie, której ona dotyczy:

10. Les réunions du Comité se tiennent normalement au Siège de l'Organisation des Nations Unies, ou en tout autre lieu approprié déterminé par le Comité. Le Comité se réunit normalement chaque année. La durée de ses sessions est déterminée et modifiée, si nécessaire, par une réunion des Etats parties à la présente Convention, sous réserve de l'approbation de l'Assemblée générale.

11. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies met à la disposition du Comité le personnel et les installations qui lui sont nécessaires pour s'acquitter efficacement des fonctions qui lui sont confiées en vertu de la présente Convention.

12. Les membres du Comité institué en vertu de la présente Convention reçoivent, avec l'approbation de l'Assemblée générale, des émoluments prélevés sur les ressources de l'Organisation des Nations Unies dans les conditions et selon les modalités fixées par l'Assemblée générale.

Article 44

1. Les Etats parties s'engagent à soumettre au Comité, par l'entremise du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, des rapports sur les mesures qu'ils auront adoptées pour donner effet aux droits reconnus dans la présente Convention et sur les progrès réalisés dans la jouissance de ces droits:

- a) Dans les deux ans à compter de la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention pour les Etats parties intéressés;
- b) Par la suite, tous les cinq ans.

2. Les rapports établis en application du présent article doivent, le cas échéant, indiquer les facteurs et les difficultés empêchant les Etats parties de s'acquitter pleinement des obligations prévues dans la présente Convention. Ils doivent également contenir des renseignements suffisants pour donner au Comité une idée précise de l'application de la Convention dans le pays considéré.

3. Les Etats parties ayant présenté au Comité un rapport initial complet n'ont pas, dans les rapports qu'ils lui présentent ensuite conformément à l'alinéa b) du paragraphe 1 du présent article, à répéter les renseignements de base antérieurement communiqués.

4. Le Comité peut demander aux Etats parties tous renseignements complémentaires relatifs à l'application de la Convention.

5. Le Comité soumet tous les deux ans à l'Assemblée générale, par l'entremise du Conseil économique et social, un rapport sur ses activités.

6. Les Etats parties assurent à leurs rapports une large diffusion dans leur propre pays.

Article 45

Pour promouvoir l'application effective de la Convention et encourager la coopération internationale dans le domaine visé par la Convention:

- a) agencje wyspecjalizowane, Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci oraz inne organy Narodów Zjednoczonych będą uprawnione do uczestniczenia poprzez swoich przedstawicieli przy omawianiu wprowadzania w życie tych postanowień niniejszej konwencji, które wchodzą w zakres ich kompetencji. Komitet może poprosić agencje wyspecjalizowane, Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci i inne kompetentne organy, jeśli uzna to za stosowne, o udzielenie specjalistycznych porad odnośnie do wprowadzania w życie konwencji w kwestiach wchodzących w zakres ich kompetencji. Komitet może poprosić agencje wyspecjalizowane, Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci i inne organy Narodów Zjednoczonych o przedłożenie sprawozdań dotyczących wprowadzenia w życie konwencji w tych dziedzinach, które wchodzą w zakres ich działalności;
- b) Komitet będzie przekazywał, jeśli uzna to za stosowne, agencjom wyspecjalizowanym, Funduszowi Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci i innym właściwym organom wszelkie sprawozdania Państw-Stron, zawierające prośbę lub wskazującą na potrzebę w zakresie doradztwa technicznego bądź pomocy, łącznie z ewentualnymi uwagami i sugestiami Komitetu odnośnie do owych prośb lub wskazań;
- c) Komitet może zalecić Zgromadzeniu Ogólnemu zwrócić się do Sekretarza Generalnego o zainicjowanie w jego imieniu badań konkretnych problemów odnoszących się do praw dziecka;
- d) Komitet może czynić sugestie i ogólne zalecenia w oparciu o otrzymywane informacje, zgodnie z artykułem 44 i 45 niniejszej konwencji. Sugestie te i ogólne zalecenia będą przekazywane zainteresowanemu Państwu-Stronie i podawane do wiadomości Zgromadzenia Ogólnego, łącznie z ewentualnymi uwagami Państw-Stron.
- a) Les institutions spécialisées, le Fonds des Nations Unies pour l'enfance et d'autres organes des Nations Unies ont le droit de se faire représenter lors de l'examen de l'application des dispositions de la présente Convention qui relèvent de leur mandat. Le Comité peut inviter les institutions spécialisées, le Fonds des Nations Unies pour l'enfance et tous autres organismes compétents qu'il jugera appropriés à donner des avis spécialisés sur l'application de la Convention dans les domaines qui relèvent de leurs mandats respectifs. Il peut inviter les institutions spécialisées, le Fonds des Nations Unies pour l'enfance et d'autres organes des Nations Unies à lui présenter des rapports sur l'application de la Convention dans les secteurs qui relèvent de leur domaine d'activité;
- b) Le Comité transmet, s'il le juge nécessaire, aux institutions spécialisées, au Fonds des Nations Unies pour l'enfance et aux autres organismes compétents tout rapport des Etats parties contenant une demande ou indiquant un besoin de conseils ou d'assistance techniques, accompagné, le cas échéant, des observations et suggestions du Comité touchant ladite demande ou indication;
- c) Le Comité peut recommander à l'Assemblée générale de prier le Secrétaire général de procéder pour le Comité à des études sur des questions spécifiques touchant les droits de l'enfant;
- d) Le Comité peut faire des suggestions et des recommandations d'ordre général fondées sur les renseignements reçus en application des articles 44 et 45 de la présente Convention. Ces suggestions et recommandations d'ordre général sont transmises à tout Etat partie intéressé et portées à l'attention de l'Assemblée générale, accompagnées, le cas échéant, des observations des Etats parties.

CZĘŚĆ III

Artykuł 46

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisania przez wszystkie państwa.

Artykuł 47

Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacyjne składane będą u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 48

Każde państwo będzie mogło przystąpić do niniejszej konwencji. Dokumenty przystąpienia będą składane u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 49

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia, licząc od daty złożenia u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.

TROISIEME PARTIE

Article 46

La présente Convention est ouverte à la signature de tous les Etats.

Article 47

La présente Convention est sujette à ratification. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Article 48

La présente Convention restera ouverte à l'adhésion de tout Etat. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Article 49

1. La présente Convention entrera en vigueur le trentième jour qui suivra la date du dépôt auprès du Secrétaire général de l'Organisation de Nations Unies du vingtième instrument de ratification ou d'adhésion.

2. W stosunku do każdego Państwa, które dokona ratyfikacji lub przystąpienia do konwencji, po złożeniu dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia, konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia, licząc od daty złożenia przez dane Państwo swojego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.

Artykuł 50

1. Każde Państwo-Strona może zaproponować poprawkę i wnieść ją do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny zakomunikuje następnie o zaproponowanej poprawce Państwom-Stronom, łącznie z wnioskiem o wskazanie, czy są one za zwołaniem konferencji Państw-Stron, mającej na celu rozważenie i przeprowadzenie głosowania nad propozycją. W przypadku gdy w ciągu czterech miesięcy od daty takiego powiadomienia co najmniej jedna trzecia Państw-Stron wypowie się za zwołaniem takiej konferencji, Sekretarz Generalny zwoła taką konferencję pod auspicjami Narodów Zjednoczonych. Każda poprawka przyjęta większością głosów Państw-Stron obecnych i biorących udział w głosowaniu podlegać będzie zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych.

2. Poprawka przyjęta w sposób zgodny z ustępem 1 niniejszego artykułu wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych i przyjęciu większością dwóch trzecich Państw-Stron.

3. Poprawka, po wejściu w życie, będzie miała moc wiążącą dla tych Państw-Stron, które się za nią opowiedziały; pozostałe Państwa-Strony natomiast obowiązują nadal postanowienia konwencji oraz wszelkie wcześniejsze poprawki, jeśli zostały one przez te Państwa przyjęte.

Artykuł 51

1. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych będzie przyjmować oraz rozsyłać do wszystkich Państw-Stron teksty zastrzeżeń dokonanych przez Państwa podczas ratyfikacji lub przystąpienia.

2. Nie będzie dopuszczalne zastrzeżenie pozostające w sprzeczności z przedmiotem i celem niniejszej konwencji.

3. Zastrzeżenie może zostać wycofane w dowolnym czasie w drodze notyfikacji tego faktu, złożonej na ręce Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych, który następnie powiadomi o tym wszystkie Państwa-Strony konwencji. Taka notyfikacja odniesie skutek w dniu otrzymania jej przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 52

Państwo-Strona może wypowiedzieć konwencję w drodze pisemnej notyfikacji złożonej na ręce Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Wypowiedzenie nabiera mocy po upływie jednego roku od daty przyjęcia notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 53

Depozytariuszem niniejszej konwencji jest Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych.

2. Pour chacun des Etats qui ratifieront la présente Convention ou y adhéreront après le dépôt du vingtième instrument de ratification ou d'adhésion, la Convention entrera en vigueur le trentième jour qui suivra le dépôt par cet Etat de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article 50

1. Tout Etat partie peut proposer un amendement et en déposer le texte auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Le Secrétaire général communique alors la proposition d'amendement aux Etats parties, en leur demandant de lui faire savoir s'ils sont favorables à la convocation d'une conférence des Etats parties en vue de l'examen de la proposition et de sa mise aux voix. Si, dans les quatre mois qui suivent la date de cette communication, un tiers au moins des Etats parties se prononcent en faveur de la convocation d'une telle conférence, le Secrétaire général convoque la conférence sous les auspices de l'Organisation des Nations Unies. Tout amendement adopté par la majorité des Etats parties présents et votants à la conférence est soumis pour approbation à l'Assemblée générale.

2. Tout amendement adopté conformément aux dispositions du paragraphe 1 du présent article entre en vigueur lorsqu'il a été approuvé par l'Assemblée générale des Nations Unies et accepté par une majorité des deux tiers des Etats parties.

3. Lorsqu'un amendement entre en vigueur, il a force obligatoire pour les Etats parties qui l'ont accepté, les autres Etats parties demeurant liés par les dispositions de la présente Convention et par tous amendements antérieurs acceptés par eux.

Article 51

1. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies recevra et communiquera à tous les Etats le texte des réserves qui auront été faites par les Etats au moment de la ratification ou de l'adhésion.

2. Aucune réserve incompatible avec l'objet et le but de la présente Convention n'est autorisée.

3. Les réserves peuvent être retirées à tout moment par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, lequel en informe tous les Etats parties à la Convention. La notification prend effet à la date à laquelle elle est reçue par le Secrétaire général.

Article 52

Tout Etat partie peut dénoncer la présente Convention par notification écrite adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. La dénonciation prend effet un an après la date à laquelle la notification a été reçue par le Secrétaire général.

Article 53

Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies est désigné comme dépositaire de la présente Convention.

Artykuł 54

Oryginał niniejszej konwencji, którego teksty sporządzone w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim oraz rosyjskim są jednakowo autentyczne, zostanie zdeponowany u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, w należyty sposób upoważnieni przez swe Rządy, złożyli podpisy pod niniejszą konwencją.

Article 54

L'original de la présente Convention, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe font également foi, sera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

En foi de quoi les plénipotentiaires soussignés, dûment habilités par leurs gouvernements respectifs, ont signé la présente Convention.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną w całości,
- jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, z zastrzeżeniami wskazanymi w załączniku do niniejszego aktu,
- będzie ona niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 30 kwietnia 1991 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

Załącznik

Zastrzeżenia:

Ratyfikując Konwencję o prawach dziecka, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., Rzeczpospolita Polska w oparciu o postanowienie artykułu 51 ustęp 1 tej konwencji zgłasza następujące zastrzeżenia:

- W odniesieniu do artykułu 7 konwencji: Rzeczpospolita Polska zastrzega, że prawo dziecka przysposobionego do poznania rodziców naturalnych będzie podlegało ograniczeniu poprzez obowiązywanie rozwiązań prawnych umożliwiających przysposabiającym zachowanie tajemnicy pochodzenia dziecka.
- O granicy wieku, od której dopuszczalne jest powoływanie do służby wojskowej lub podobnej oraz uczestnictwo w działaniach zbrojnych, rozstrzyga prawo Rzeczypos-

politej Polskiej. Granica ta nie może być niższa niż przewidziana w artykule 38 konwencji.

Deklaracje:

- Rzeczpospolita Polska uważa, że wykonania przez dziecko jego praw określonych w konwencji, w szczególności praw określonych w artykułach od 12 do 16, dokonuje się z poszanowaniem władzy rodzicielskiej, zgodnie z polskimi zwyczajami i tradycjami dotyczącymi miejsca dziecka w rodzinie i poza rodziną.
- W odniesieniu do artykułu 24 ustęp 2 litera f) konwencji Rzeczpospolita Polska uważa, że poradnictwo dla rodziców oraz wychowanie w zakresie planowania rodziny powinno pozostawać w zgodzie z zasadami moralności.

527

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 30 września 1991 r.

w sprawie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z ar-
tykułem 47 Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez
Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 lis-
topada 1989 r., został złożony dnia 7 czerwca 1991 r. Sek-

retarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dokument ratyfikacyjny Rzeczypospolitej Polskiej do powyższej konwencji.

Zgodnie z artykułem 49 ustęp 2 konwencji weszła ona w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej dnia 7 lipca 1991 r.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, co następuje:

1. Zgodnie z artykułem 49 ustęp 1 powyższej konwencji weszła ona w życie dnia 2 września 1990 r., a następujące państwa stały się jej stronami, składając dokumenty ratyfikacyjne lub przystąpienia w niżej podanych datach:

Ghana	1990.02.05
Wietnam	1990.02.28
Ekwador	1990.03.23
Stolica Apostolska	1990.04.20
Belize	1990.05.02
Gwatemala	1990.06.06
Sierra Leone	1990.06.18
Boliwia	1990.06.26
Szwecja	1990.06.29
Mongolia	1990.07.05
Egipt	1990.07.06
El Salvador	1990.07.10
Gwinea	1990.07.13
Saint Kitts and Nevis	1990.07.24
Mauritius	1990.07.26
Senegal	1990.07.30
Kenia	1990.07.30
Togo	1990.08.01
Butan	1990.08.01
Sudan	1990.08.03
Benin	1990.08.03
Bangladesz	1990.08.03
Francja	1990.08.07
Gambia	1990.08.08
Chile	1990.08.13
Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich	1990.08.16
Uganda	1990.08.17
Honduras	1990.08.19
Gwinea-Bissau	1990.08.20
Filipiny	1990.08.21
Kostaryka	1990.08.21
Burkina Faso	1990.08.31
Indonezja	1990.09.05
Peru	1990.09.05
Seszele	1990.09.07
Zimbabwe	1990.09.11
Wenezuela	1990.09.13
Nepal	1990.09.14
Brazylia	1990.09.20
Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna	1990.09.21
Meksyk	1990.09.21
Portugalia	1990.09.21
Paragwaj	1990.09.25
Zair	1990.09.27
Rumunia	1990.09.28
Niger	1990.09.30
Namibia	1990.09.30
Malta	1990.09.30
Białoruś	1990.10.01
Czad	1990.10.02
Nikaragua	1990.10.05
Barbados	1990.10.09
Burundi	1990.10.19

Grenada	1990.11.05
Pakistan	1990.11.19
Urugwaj	1990.11.20
Argentyna	1990.12.04
Angola	1990.12.05
Dżibuti	1990.12.06
Hiszpania	1990.12.06
Panama	1990.12.12
Australia	1990.12.17
Malawi	1991.01.02
Jugosławia	1991.01.03
Czecho-Słowacja	1991.01.07
Norwegia	1991.01.08
Gujana	1991.01.14
Rwanda	1991.01.24
Kolumbia	1991.01.28
Wybrzeże Kości Słoniowej	1991.02.04
Cypr	1991.02.07
Malediwy	1991.02.11
Bahama	1991.02.20
Dominika	1991.03.13
Madagaskar	1991.03.19
Nigeria	1991.04.19
Jemen	1991.05.01
Ludowo-Demokratyczna Republika Lao	1991.05.08
Etiopia	1991.05.14
Jamajka	1991.05.14
Liban	1991.05.14
Wyspy Św. Tomasza i Księżęca	1991.05.14
Mauretania	1991.05.16
Jordania	1991.05.24
Bułgaria	1991.06.03
Polska	1991.06.07
Tanzania	1991.06.10
Republika Dominikańska	1991.06.11
Finlandia	1991.06.20
Sri Lanka	1991.07.12
Myanmar	1991.07.15
Dania	1991.07.19

2. Podczas składania dokumentów ratyfikacyjnych lub dokumentów przystąpienia następujące państwa złożyły poniższe zastrzeżenia i oświadczenia do konwencji:

Argentyna:

Zastrzeżenie

Republika Argentyńska zgłasza zastrzeżenie do artykułu 21 punkty b), c), d) i e) Konwencji o prawach dziecka i oświadcza, że powyższe punkty nie będą stosowane na obszarze jej jurysdykcji, ponieważ jej zdaniem, zanim będą one mogły być stosowane, musi powstać właściwy mechanizm opieki prawnej nad dziećmi w dziedzinie adopcji między państwami, celem zapobieżenia wywozowi i sprzedaży dzieci.

Oświadczenia:

Odnośnie do artykułu 1 konwencji Republika Argentyńska oświadcza, że artykuł ten powinien być interpretowany w ten sposób, iż dziecko oznacza każdą istotę ludzką od chwili poczęcia do wieku 18 lat.

Odnośnie do artykułu 38 konwencji Republika Argentyńska oświadcza, że wolałaby, aby konwencja kategorycznie zakazała udziału dzieci w konfliktach zbrojnych; zakaz taki istnieje w jej prawie wewnętrznym, które — zgodnie z artykułem 41 konwencji — będzie w dalszym ciągu stosowane w tej kwestii.

Oświadczenie złożone przy ratyfikacji

Odnośnie do artykułu 24 punkt f) konwencji Republika Argentynska uważa, że kwestie odnoszące się do planowania rodziny dotyczą wyłącznie rodziców w zgodności z zasadami etycznymi i moralnymi, oraz rozumie, że obowiązkiem państwa, według tego artykułu, jest zapewnienie poradnictwa dla rodziców i kształtowania odpowiedzialności rodzicielskiej.

Australia:

Australia akceptuje ogólne zasady artykułu 37. W stosunku do drugiego zdania ustępu c) obowiązek oddzielania dzieci od dorosłych w więzieniu będzie przyjęty wtedy, gdy takie oddzielenie w więzieniu będzie, zdaniem odpowiednich władz, możliwe do wykonania i zgodne z obowiązkiem zapewnienia dzieciom utrzymywania kontaktu z rodzinami, biorąc pod uwagę geografię i demografię Australii. Australia zatem ratyfikuje konwencję z uwzględnieniem faktu niemożliwości wykonania obowiązku wynikającego z artykułu 37 ustęp c).

Czecho-Słowacja:

Rząd Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej interpretuje postanowienie artykułu 7 ustęp 1 konwencji jak następuje: W przypadkach adopcji nie podlegających odwołaniu, opartych na anonimowości takich adopcji i sztucznym zapłodnieniu, kiedy lekarz przeprowadzający zabieg jest zobowiązany do zapewnienia, że mąż i żona z jednej strony, a dawca z drugiej pozostaną anonimowi, nie poinformowanie dziecka o nazwisku lub nazwiskach rodziców naturalnych nie pozostaje w sprzeczności z tym postanowieniem.

Dżibuti:

Rząd Dżibuti nie będzie uważał się za związany postanowieniami lub artykułami pozostającymi w sprzeczności ze swą religią i swymi tradycyjnymi wartościami.

Egipt:

Ponieważ szaria (prawo muzułmańskie) jest jednym z podstawowych źródeł ustawodawstwa w pozytywnym prawie egipskim i jako taka szaria, przewidując wszelkie środki opieki i troski o dzieci, różnymi drogami i sposobami, nie zawiera wśród tych sposobów systemu adopcji istniejącej w innych częściach prawa pozytywnego, Rząd Arabskiej Republiki Egiptu zgłasza zastrzeżenie w stosunku do wszystkich klauzul i postanowień odnoszących się do adopcji w powyższej konwencji, a w szczególności do postanowień o adopcji w artykułach 20 i 21 konwencji.

Francja:

Oświadczenie i zastrzeżenie złożone przy podpisaniu i potwierdzone przy ratyfikacji.

1. Rząd Republiki Francuskiej oświadcza, że konwencja, a w szczególności jej artykuł 6, nie może być interpretowana jako stwarzająca przeszkodę wobec stosowania postanowień ustawodawstwa francuskiego odnoszącego się do dobrowolnego przerywania ciąży.

2. Rząd Republiki oświadcza, że w świetle artykułu 2 Konstytucji Republiki Francuskiej artykuł 30 nie będzie stosowany przez Republikę.

3. Rząd Republiki uważa artykuł 40 ustęp 2 punkty b) i v) za ustalający ogólną zasadę, od której mogą być dokonywane ograniczone wyjątki zgodnie z prawem. Dotyczy to w szczególności przypadków niektórych wykroczeń sądowych przez sądy policji bez prawa odwołania oraz wykroczeń o charakterze kryminalnym. Niemniej jednak od decyzji wydanych przez sądy może przysługiwać prawo odwołania do Sądu Kasacyjnego, który wypowie się o prawomocności podjętej decyzji.

Stolica Apostolska:

Zastrzeżenia:

a) [Stolica Apostolska] uważa, że przez „wychowanie w zakresie planowania rodziny i usług” rozumie się jedynie te metody planowania rodziny, które uznaje ona za moralne, to znaczy naturalne metody planowania rodziny.

b) [Stolica Apostolska] rozumie artykuły konwencji w sposób, który zachowuje podstawowe i niezbywalne prawa rodziców, w szczególności w zakresie, w którym prawa te dotyczą wychowania (artykuły 13 i 28), religii (artykuł 14), zrzeszania się (artykuł 15) i prywatności (artykuł 16).

c) [Stolica Apostolska] oświadcza, że stosowanie konwencji jest zgodne praktycznie ze szczególnym charakterem Państwa-Miasta Watykanu i źródeł prawa obiektywnego (artykuł 1 ustawy z 7 czerwca 1929 r., Nr 11) i, zważywszy na jego ograniczony rozmiar, z ustawodawstwem w sprawie obywatelstwa, dostępu i zamieszkania.

Oświadczenie

Stolica Apostolska uważa niniejszą konwencję za właściwy i godny pochwały instrument służący ochronie praw i interesów dzieci, które są „tym cennym skarbem danym każdej generacji jako wyzwanie dla jej mądrości i człowieczeństwa”. (Papież Jan Paweł II, 26 kwietnia 1984 r.).

Stolica Apostolska uznaje, że konwencja stanowi uaktualnienie zasad uprzednio przyjętych przez Narody Zjednoczone i z uwagi na jej skuteczność jako ratyfikowany dokument zapewni prawa dziecka przed i po urodzeniu zgodnie z wyraźnym potwierdzeniem w „Deklaracji o prawach dziecka” (Rezolucja 136/XIV/) i powtórzeniem w dziewiątym ustępie wstępu do konwencji. Stolica Apostolska jest przekonana, że dziewiąty ustęp wstępu posłuży za obiektyw, w którym będzie się widzieć pozostała część konwencji, zgodnie z artykułem 31 wiedeńskiej Konwencji o prawie traktatów z 23 maja 1969 r.

Przystępując do Konwencji o prawach dziecka, Stolica Apostolska zamierza ponownie dać wyraz stałej troski o dobro dzieci i rodzin. Zważywszy na swój szczególny charakter i pozycję Stolica Apostolska, przystępując do tej konwencji, nie zamierza odejść w żadnej formie od swej specjalnej misji mającej charakter religijny i moralny.

Indonezja

Zastrzeżenie

Konstytucja Republiki Indonezji z 1945 r. gwarantuje podstawowe prawa dziecka, niezależnie od jego płci, pochodzenia etnicznego i rasy. Konstytucja stanowi, że prawa te są uzupełnione przez wewnętrzne ustawy i przepisy.

Ratyfikacja Konwencji o prawach dziecka przez Republikę Indonezji nie oznacza przyjęcia zobowiązań wychodzących poza zakres Konstytucji ani też przyjęcia jakiegokolwiek zobowiązania poza zakresem ustanowionym przez Konstytucję.

W związku z postanowieniem artykułów 1, 14, 16, 17, 21, 22 i 29 powyższej konwencji Rząd Republiki Indonezji oświadcza, że będzie stosował te artykuły w zgodności ze swą Konstytucją.

Jugosławia:

Właściwe władze Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii mogą, zgodnie z artykułem 9 ustęp 1 konwencji, podejmować decyzje w sprawie pozbawienia rodziców prawa wychowywania dzieci, bez uprzedniego orzeczenia sądownego, w zgodności z wewnętrznym ustawodawstwem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii.

Kolumbia:

W związku z artykułem 2 ustęp 1 punkt d) Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, zawartej 23 maja 1969 r., Rząd Kolumbii oświadcza, że w rozumieniu artykułu 38 ustępy 2 i 3 Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r., wiek, o którym jest mowa w powyższych ustępach, będzie rozumiany jako 18 lat, zważywszy, że zgodnie z prawem kolumbijskim minimalny wiek poboru do sił zbrojnych dla odbycia służby wojskowej wynosi 18 lat.

Malediwy:

Z zastrzeżeniem odnośnie do artykułów 14 i 21.

Mali:

Rząd Republiki Mali oświadcza, że w związku z postanowieniem malijskiego Kodeksu rodzinnego nie ma podstaw do stosowania artykułu 16 konwencji.

Malta:

Artykuł 26 — Rząd Malty jest związany zobowiązaniami wynikającymi z tego artykułu do zakresu objętego obecnym ustawodawstwem o zabezpieczeniu społecznym.

Mauritius:

[Mauritius] zgłasza zastrzeżenie odnośnie do artykułu 22 konwencji.

Norwegia:

Z zastrzeżeniem odnośnie do artykułu 40 ustęp 2 punkt 3 podpunkt v).

Pakistan:

Postanowienia konwencji będą interpretowane w świetle zasad praw i wartości muzułmańskich.

Hiszpania:

1. Hiszpania rozumie, że artykuł 21 punkt d) konwencji nie może nigdy oznaczać przyzwolenia na osiąganie korzyści finansowych, z wyjątkiem tych, które służą wyłącznie do pokrycia niezbędnych wydatków wynikających z adopcji dzieci mieszkających w innym kraju.

2. Hiszpania, chcąc dołączyć się do tych państw i organizacji humanitarnych, które wyraziły swoją dezaprobatę treścią artykułu 38 ustępy 2 i 3 konwencji, pragnie również wyrazić swą dezaprobatę w sprawie ustalonego w nich wieku i oświadcza, że wspomniana granica wydaje się nie wystarczająca, gdyż zezwala na pobór i udział w konfliktach zbrojnych dzieci, które osiągnęły wiek 15 lat.

Urugwaj:

Rząd Wschodniej Republiki Urugwaju potwierdza w stosunku do postanowień artykułu 38 ustępy 2 i 3, że zgodnie z prawem urugwajskim byłoby wskazane — dla wzięcia bezpośredniego udziału w działaniach w przypadku konfliktu zbrojnego — ustalenie najniższej granicy wieku na lat 18 zamiast 15, jak przewidziano w konwencji.

Ponadto Rząd Urugwaju oświadcza, że zgodnie ze swą suwerenną wolą nie będzie zezwalał osobom podległym jego ustawodawstwu, które nie osiągnęły wieku 18 lat, na wzięcie bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych i nie będzie w żadnych okolicznościach dokonywał rekrutacji osób, które nie osiągnęły wieku 18 lat.

Wenezuela:

1. Artykuł 21 punkt b): Rząd Wenezueli rozumie, że to postanowienie odnosi się do adopcji międzynarodowej i że w żadnych okolicznościach nie oznacza umieszczenia w domu wychowawczym poza krajem. Uważa również, że to postanowienie nie może być interpretowane ze szkodą dla zobowiązania państwa do zapewnienia właściwej opieki nad dzieckiem.

2. Artykuł 21 punkt d): Rząd Wenezueli jest przekonany, że ani adopcja, ani umieszczenie dzieci nie może w żadnych okolicznościach przynosić dochodów finansowych tym, którzy są włączeni w załatwienie sprawy.

3. Artykuł 30: Rząd Wenezueli uważa, że artykuł ten powinien być interpretowany jako przypadek, do którego stosuje się artykuł 2 konwencji.

3. Następujące państwa zgłosiły sprzeciw:

Czecho-Słowacja — sprzeciw wobec zastrzeżenia Kuwejtu złożonego przy podpisaniu konwencji,

Finlandia — sprzeciw wobec ratyfikacji konwencji przez Indonezję,

Finlandia — sprzeciw wobec podpisania konwencji przez Pakistan.

4. Informacje o państwach, które w datach późniejszych staną się stronami powyższej konwencji, można uzyskać w Departamencie Prawno-Traktatowym Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Minister Spraw Zagranicznych: w z. J. Makarczyk

PROTOKÓŁ FAKULTATYWNY

do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne,

przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 25 maja 2000 r. został przyjęty w Nowym Jorku Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, w następującym brzmieniu:

Przekład

PROTOKÓŁ FAKULTATYWNY	PROTOCOL FACULTATIF	OPTIONAL PROTOCOL
do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne	à la Convention relative aux droits de l'enfant, concernant l'implication d'enfants dans les conflit armés	to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict
<i>Państwa-Strony niniejszego proto- kołu,</i>	<i>Les États Parties au présent Proto- cole,</i>	<i>The States Parties to the present Protocol,</i>
<i>zachęczone</i> ogromnym popar- ciem dla Konwencji o prawach dziecka, wskazującym na istnienie powszechnego zaangażowania	<i>Encouragés</i> par l'appui considérable recueilli par la Convention relative aux droits de l'enfant, qui dénote une volonté	<i>Encouraged</i> by the over- whelming support for the Convention on the Rights of the Child, demonstrating the wide-

w promowanie i ochronę praw dziecka;

przyznając, że prawa dziecka wymagają szczególnej ochrony, a także wzywając do ciągłej poprawy sytuacji dzieci bez żadnego zróżnicowania między nimi, jak również do ich rozwoju i edukacji w warunkach pokoju i bezpieczeństwa;

zaniepokojone szkodliwym, szerokim oddziaływaniem konfliktów zbrojnych na dzieci, a także długoterminowymi konsekwencjami tego oddziaływania dla trwałego pokoju, bezpieczeństwa i rozwoju;

potępiając celowanie do dzieci w sytuacjach konfliktów zbrojnych, jak również bezpośrednich ataków na obiekty chronione prawem międzynarodowym, w tym miejsca, gdzie z reguły znajduje się znaczna liczba dzieci, takie jak szkoły i szpitale;

mając na uwadze przyjęcie statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, a w szczególności uwzględnienie w nim jako zbrodni wojennej poboru lub werbowania dzieci poniżej 15. roku życia lub wykorzystywania ich do aktywnego uczestnictwa w działaniach zbrojnych zarówno w międzynarodowych, jak i nie-międzynarodowych konfliktach zbrojnych;

uwważając w związku z powyższym, że w celu dalszej poprawy realizacji praw uznanych w Konwencji o prawach dziecka należy w większym stopniu chronić dzieci przed zaangażowaniem w konflikty zbrojne;

mając na uwadze, iż artykuł 1 Konwencji o prawach dziecka określa, że dla celów konwencji termin „dziecko” oznacza każdego człowieka w wieku poniżej 18 lat, chyba że na mocy prawa stosującego się do danego dziecka osiąga ono dorosłość wcześniej;

żywiąc przekonanie, że Protokół fakultatywny do Konwencji

générale d'œuvrer pour la promotion et la protection des droits de l'enfant,

Réaffirmant que les droits des enfants doivent être spécialement protégés et lançant un appel pour que la situation des enfants, sans distinction, soit sans cesse améliorée et qu'ils puissent s'épanouir et être éduqués dans des conditions de paix et de sécurité,

Troublés par les effets préjudiciables et étendus des conflits armés sur les enfants et leurs répercussions à long terme sur le maintien d'une paix, d'une sécurité et d'un développement durables,

Condamnant le fait que des enfants soient pris pour cible dans des situations de conflit armé ainsi que les attaques directes de lieux protégés par le droit international, notamment des endroits où se trouvent généralement de nombreux enfants, comme les écoles et les hôpitaux,

Prenant acte de l'adoption du Statut de la Cour pénale internationale, qui inclut en particulier parmi les crimes de guerre, dans les conflits armés tant internationaux que non internationaux, le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de 15 ans dans les forces armées nationales ou de les faire participer activement à des hostilités,

Considérant par conséquent que, pour renforcer davantage les droits reconnus dans la Convention relative aux droits de l'enfant, il importe d'accroître la protection des enfants contre toute implication dans les conflits armés,

Notant que l'article premier de la Convention relative aux droits de l'enfant spécifie qu'au sens de ladite Convention, un enfant s'entend de tout être humain âgé de moins de 18 ans, sauf si la majorité est atteinte plus tôt en vertu de la législation qui lui est applicable,

Convaincus que l'adoption d'un protocole facultatif se

spread commitment that exists to strive for the promotion and protection of the rights of the child,

Reaffirming that the rights of children require special protection, and calling for continuous improvement of the situation of children without distinction, as well as for their development and education in conditions of peace and security,

Disturbed by the harmful and widespread impact of armed conflict on children and the long-term consequences this has for durable peace, security and development,

Condemning the targeting of children in situations of armed conflict and direct attacks on objects protected under international law, including places generally having a significant presence of children, such as schools and hospitals,

Noting the adoption of the Statute of the International Criminal Court and, in particular, its inclusion as a war crime of conscripting or enlisting children under the age of 15 years or using them to participate actively in hostilities in both international and non-international armed conflicts,

Considering, therefore, that to strengthen further the implementation of rights recognized in the Convention on the Rights of the Child there is a need to increase the protection of children from involvement in armed conflict,

Noting that article 1 of the Convention on the Rights of the Child specifies that, for the purposes of that Convention, a child means every human being below the age of 18 years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier,

Convinced that an optional protocol to the Convention raising

podnoszący granicę wieku możliwej rekrutacji osób do sił zbrojnych oraz ich uczestnictwa w działaniach zbrojnych efektywnie przyczyni się do wdrożenia zasady, że we wszelkich działaniach dotyczących dzieci podstawowym celem musi być najlepiej pojęty interes dziecka;

mając na uwadze, że dwudziesta szósta międzynarodowa konferencja Czerwonego Krzyża oraz Czerwonego Półksiężyca w grudniu 1995 r. zaleciła między innymi, aby strony konfliktu podejmowały wszelkie możliwe środki w celu zapewnienia, by dzieci poniżej 18. roku życia nie brały udziału w działaniach zbrojnych;

z zadowoleniem przyjmując jednogłośnie przyjęcie przez Międzynarodową Organizację Pracy w czerwcu 1999 r. Konwencji nr 182 w sprawie zakazu i natychmiastowego działania w celu eliminacji najgorszych form pracy dzieci zakazującej między innymi prowadzenia przymusowej lub obowiązkowej rekrutacji dzieci w celu udziału w konfliktach zbrojnych;

potępiając z największym niepokojem rekrutację, szkolenie i wykorzystywanie dzieci do działań zbrojnych w ramach granic państw jak i, w skali między państwowej, przez grupy zbrojne inne, niż państwowe siły zbrojne, a także uznając odpowiedzialność prowadzących taką rekrutację i szkolenie oraz wykorzystujących dzieci w tym zakresie;

przypominając, że każda ze stron konfliktu zbrojnego ma obowiązek przestrzegania postanowień międzynarodowego prawa humanitarnego;

podkreślając, że niniejszy protokół nie narusza celów ani postanowień zawartych w Karcie Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym jej artykułu 51, ani też stosownych norm prawa humanitarnego;

pamiętając, że do pełnej ochrony dzieci nieodzowne są warunki pokoju i bezpieczeństwa opartego o pełne poszanowanie celów i za-

rapportant à la Convention, qui relèverait l'âge minimum de l'enrôlement éventuel dans les forces armées et de la participation aux hostilités, contribuera effectivement à la mise en œuvre du principe selon lequel l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale dans toutes les décisions le concernant,

Notant que la vingt-sixième Conférence internationale de la Croix-Rouge et du Croissant-Rouge tenue en décembre 1995 a recommandé, notamment, que les parties à un conflit prennent toutes les mesures possibles pour éviter que des enfants de moins de 18 ans ne prennent part aux hostilités,

Se félicitant de l'adoption par consensus, en juin 1999, de la Convention No 182 (1999) de l'Organisation internationale du Travail concernant l'interdiction des pires formes de travail des enfants et l'action immédiate en vue de leur élimination, qui interdit l'enrôlement forcé ou obligatoire des enfants en vue de leur utilisation dans des conflits armés,

Condamnant avec une profonde inquiétude l'enrôlement, l'entraînement et l'utilisation — en deçà et au-delà des frontières nationales — d'enfants dans les hostilités par des groupes armés distincts des forces armées d'un État, et reconnaissant la responsabilité des personnes qui recrutent, forment et utilisent des enfants à cet égard,

Rappelant l'obligation pour toute partie à un conflit armé de se conformer aux dispositions du droit international humanitaire,

Soulignant que le présent Protocole est sans préjudice des buts et principes énoncés dans la Charte des Nations Unies, notamment à l'Article 51, et des normes pertinentes du droit humanitaire,

Tenant compte du fait que des conditions de paix et de sécurité fondées sur le respect intégral des buts et principes de la Charte des

the age of possible recruitment of persons into armed forces and their participation in hostilities will contribute effectively to the implementation of the principle that the best interests of the child are to be a primary consideration in all actions concerning children,

Noting that the twenty-sixth international Conference of the Red Cross and Red Crescent in December 1995 recommended, inter alia, that parties to conflict take every feasible step to ensure that children under the age of 18 years do not take part in hostilities,

Welcoming the unanimous adoption, in June 1999, of International Labour Organization Convention No. 182 on the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, which prohibits, inter alia, forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict,

Condemning with the gravest concern the recruitment, training and use within and across national borders of children in hostilities by armed groups distinct from the armed forces of a State, and recognizing the responsibility of those who recruit, train and use children in this regard,

Recalling the obligation of each party to an armed conflict to abide by the provisions of international humanitarian law,

Stressing that this Protocol is without prejudice to the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations, including Article 51, and relevant norms of humanitarian law,

Bearing in mind that conditions of peace and security based on full respect of the purposes and principles contained

sad zawartych w Karcie oraz o przestrzeganie stosownych instrumentów w zakresie praw człowieka, w szczególności podczas konfliktów zbrojnych i okupacji przez obce państwo;

uznając szczególne potrzeby dzieci szczególnie narażonych na rekrutację oraz wykorzystywanie w działaniach zbrojnych w sprzeczności z niniejszym protokołem z powodu ich statusu ekonomicznego, społecznego lub płci;

pamiętając o konieczności brania pod uwagę podstawowych przyczyn ekonomicznych, społecznych i politycznych angażowania dzieci w konflikty zbrojne;

przekonani o konieczności wzmocnienia współpracy międzynarodowej w zakresie realizacji niniejszego protokołu, jak również rehabilitacji fizycznej i psychospołecznej oraz społecznej reintegracji dzieci — ofiar konfliktów zbrojnych;

zachęcając do uczestnictwa społeczeństwa, a w szczególności dzieci i dzieci — ofiar, w rozpowszechnianiu informacji oraz programach szkoleniowych dotyczących realizacji niniejszego protokołu,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Państwa-Strony niniejszego protokołu podejmą wszelkie możliwe środki dla zapewnienia, aby członkowie ich sił zbrojnych, którzy nie osiągnęli 18. roku życia, nie brali bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych.

Artykuł 2

Państwa-Strony niniejszego protokołu zapewnią, by osoby, które nie osiągnęły 18. roku życia, nie były objęte obowiązkowym poborem do ich sił zbrojnych.

Artykuł 3

1. Państwa-Strony podniosą granicę minimalnego wieku ochot-

Nations Unies et le respect des instruments relatifs aux droits de l'homme applicables sont essentiels à la pleine protection des enfants, en particulier pendant les conflits armés et sous une occupation étrangère,

Conscients des besoins particuliers des enfants qui, en raison de leur situation économique et sociale ou de leur sexe, sont particulièrement vulnérables à l'enrôlement ou à l'utilisation dans des hostilités en violation du présent Protocole,

Conscients également de la nécessité de prendre en considération les causes économiques, sociales et politiques profondes de la participation des enfants aux conflits armés,

Convaincus de la nécessité de renforcer la coopération internationale pour assurer la réadaptation physique et psychosociale et la réinsertion sociale des enfants qui sont victimes de conflits armés,

Encourageant la participation des communautés et, en particulier, des enfants et des enfants victimes, à la diffusion de l'information et aux programmes d'éducation concernant l'application du présent Protocole,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Les États Parties prennent toutes les mesures possibles dans la pratique pour veiller à ce que les membres de leurs forces armées qui n'ont pas atteint l'âge de 18 ans ne participent pas directement aux hostilités.

Article 2

Les États Parties veillent à ce que les personnes n'ayant pas atteint l'âge de 18 ans ne fassent pas l'objet d'un enrôlement obligatoire dans leurs forces armées.

Article 3

1. Les États Parties relèvent en années l'âge minimum de

in the Charter and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of children, in particular during armed conflicts and foreign occupation,

Recognizing the special needs of those children who are particularly vulnerable to recruitment or use in hostilities contrary to this Protocol owing to their economic or social status or gender,

Mindful of the necessity of taking into consideration the economic, social and political root causes of the involvement of children in armed conflicts,

Convinced of the need to strengthen international cooperation in the implementation of this Protocol, as well as the physical and psychosocial rehabilitation and social reintegration of children who are victims of armed conflict,

Encouraging the participation of the community and, in particular, children and child victims in the dissemination of informational and educational programmes concerning the implementation of the Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1

States Parties shall take all feasible measures to ensure that members of their armed forces who have not attained the age of 18 years do not take a direct part in hostilities.

Article 2

States Parties shall ensure that persons who have not attained the age of 18 years are not compulsorily recruited into their armed forces.

Article 3

1. States Parties shall raise the minimum age for the voluntary

nicznego wstępowania osób do ich narodowych sił zbrojnych z granicy określonej artykułem 38 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka, uwzględniając zasady zawarte w tymże artykule oraz uznając, że w świetle Konwencji osoby poniżej 18. roku życia uprawnione są do szczególnej ochrony.

2. Każde z Państw-Stron złoży podczas ratyfikacji niniejszego protokołu lub przystąpienia do niego wiążącą deklarację określającą minimalny dopuszczalny wiek ochotniczego wstępowania do swoich narodowych sił zbrojnych, wraz z opisem zabezpieczeń przyjętych w celu zapewnienia, że rekrutacja taka nie będzie prowadzona siłą ani pod przymusem.

3. Państwa-Strony dopuszczające ochotnicze wstępowanie do swoich narodowych sił zbrojnych osób poniżej 18. roku życia utrzymają zabezpieczenia mające — jako minimum — zapewnić, że:

- a) wstąpienie takie jest rzeczywiście dobrowolne;
- b) wstąpienie takie odbywa się za świadomą zgodą rodziców lub opiekunów prawnych osoby wstępującej;
- c) osoby takie są w pełni poinformowane o obowiązkach związanych z taką służbą wojskową;
- d) osoby takie przed ich przyjęciem do narodowych sił zbrojnych przedstawiły wiarygodną metrykę urodzenia.

4. Każde z Państw-Stron może w dowolnym czasie złożyć deklarację informującą o dodatkowych środkach w celu pełniejszej ochrony praw dziecka, o której mowa w tym artykule, w drodze powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, który poinformuje wszystkie Państwa-Strony o tym fakcie. Powiadomienie takie wchodzi w życie w dniu jego otrzymania przez Sekretarza Generalnego.

l'engagement volontaire dans leurs forces armées nationales par rapport à celui fixé au paragraphe 3 de l'article 38 de la Convention relative aux droits de l'enfant, en tenant compte des principes inscrits dans ledit article et en reconnaissant qu'en vertu de la Convention, les personnes âgées de moins de 18 ans ont droit à une protection spéciale.

2. Chaque État Partie dépose, lors de la ratification du présent Protocole ou de l'adhésion à cet instrument, une déclaration contraignante indiquant l'âge minimum à partir duquel il autorise l'engagement volontaire dans ses forces armées nationales et décrivant les garanties qu'il a prévues pour veiller à ce que cet engagement ne soit pas contracté de force ou sous la contrainte.

3. Les États Parties qui autorisent l'engagement volontaire dans leurs forces armées nationales avant l'âge de 18 ans mettent en place des garanties assurant, au minimum, que:

- a) Cet engagement soit effectivement volontaire;
- b) Cet engagement ait lieu avec le consentement, en connaissance de cause, des parents ou gardiens légaux de l'intéressé;
- c) Les personnes engagées soient pleinement informées des devoirs qui s'attachent au service militaire national;
- d) Ces personnes fournissent une preuve fiable de leur âge avant d'être admises audit service.

4. Tout État Partie peut, à tout moment, renforcer sa déclaration par voie de notification à cet effet adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui en informe tous les autres États Parties. Cette notification prend effet à la date à laquelle elle est reçue par le Secrétaire général.

recruitment of persons into their national armed forces from that set out in article 38, paragraph 3, of the Convention on the Rights of the Child, taking account of the principles contained in that article and recognizing that under the Convention persons under 18 are entitled to special protection.

2. Each State Party shall deposit a binding declaration upon ratification of or accession to this Protocol that sets forth the minimum age at which it will permit voluntary recruitment into its national armed forces and a description of the safeguards that it has adopted to ensure that such recruitment is not forced or coerced.

3. States Parties that permit voluntary recruitment into their national armed forces under the age of 18 shall maintain safeguards to ensure, as a minimum, that:

- (a) Such recruitment is genuinely voluntary;
- (b) Such recruitment is done with the informed consent of the person's parents or legal guardians;
- (c) Such persons are fully informed of the duties involved in such military service;
- (d) Such persons provide reliable proof of age prior to acceptance into national military service.

4. Each State Party may strengthen its declaration at any time by notification to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations, who shall inform all States Parties. Such notification shall take effect on the date on which it is received by the Secretary-General.

5. Wymóg podniesienia wieku, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie dotyczy szkół prowadzonych przez lub pod kontrolą sił zbrojnych Państw-Stron zgodnie z artykułami 28 i 29 Konwencji o prawach dziecka.

Artykuł 4

1. Grupy zbrojne inne niż siły zbrojne danego państwa nie powinny w żadnych okolicznościach prowadzić naboru lub wykorzystywać w działaniach zbrojnych osób poniżej 18. roku życia.

2. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe środki, aby zapobiec takiemu naborowi oraz wykorzystywaniu, w tym przyjmą środki prawne konieczne do zakazania i karanie takich praktyk.

3. Stosowanie niniejszego artykułu tego protokołu nie będzie mieć wpływu na status prawny żadnej ze stron konfliktu zbrojnego.

Artykuł 5

Żaden element niniejszego protokołu nie będzie interpretowany jako wykluczający postanowienia prawa Państwa-Strony lub instrumenty międzynarodowe i międzynarodowego prawa humanitarne, mające na celu pełniejszą realizację praw dziecka.

Artykuł 6

1. Każde z Państw-Stron podejmie wszelkie konieczne środki prawne, administracyjne i inne mające na celu efektywną realizację i egzekwowanie postanowień niniejszego protokołu na obszarze objętym swoją jurysdykcją.

2. Państwa-Strony zobowiązują się szeroko upowszechniać i promować zasady i postanowienia niniejszego protokołu za pomocą odpowiednich środków, zarówno wśród dorosłych, jak i wśród dzieci.

3. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe środki w celu za-

5. L'obligation de relever l'âge minimum de l'engagement volontaire visée au paragraphe 1 du présent article ne s'applique pas aux établissements scolaires placés sous l'administration ou le contrôle des forces armées des États Parties, conformément aux articles 28 et 29 de la Convention relative aux droits de l'enfant.

Article 4

1. Les groupes armés qui sont distincts des forces armées d'un État ne devraient en aucune circonstance enrôler ni utiliser dans les hostilités des personnes âgées de moins de 18 ans.

2. Les États Parties prennent toutes les mesures possibles dans la pratique pour empêcher l'enrôlement et l'utilisation de ces personnes, notamment les mesures d'ordre juridique voulues pour interdire et sanctionner pénalement ces pratiques.

3. L'application du présent article du Protocole est sans effet sur le statut juridique de toute partie à un conflit armé.

Article 5

Aucune disposition du présent Protocole ne peut être interprétée comme empêchant l'application de dispositions de la législation d'un État Partie, d'instruments internationaux et du droit international humanitaire plus propices à la réalisation des droits de l'enfant.

Article 6

1. Chaque État Partie prend toutes les mesures — d'ordre juridique, administratif et autre — voulues pour assurer l'application et le respect effectifs des dispositions du présent Protocole dans les limites de sa compétence.

2. Les États Parties s'engagent à faire largement connaître les principes et dispositions du présent Protocole, aux adultes comme aux enfants, à l'aide de moyens appropriés.

3. Les États Parties prennent toutes les mesures possibles dans

5. The requirement to raise the age in paragraph 1 of the present article does not apply to schools operated by or under the control of the armed forces of the States Parties, in keeping with articles 28 and 29 of the Convention on the Rights of the Child.

Article 4

1. Armed groups that are distinct from the armed forces of a State should not, under any circumstances, recruit or use in hostilities persons under the age of 18 years.

2. States Parties shall take all feasible measures to prevent such recruitment and use, including the adoption of legal measures necessary to prohibit and criminalize such practices.

3. The application of the present article under this Protocol shall not affect the legal status of any party to an armed conflict.

Article 5

Nothing in the present Protocol shall be construed as precluding provisions in the law of a State Party or in international instruments and international humanitarian law that are more conducive to the realization of the rights of the child.

Article 6

1. Each State Party shall take all necessary legal, administrative and other measures to ensure the effective implementation and enforcement of the provisions of this Protocol within its jurisdiction.

2. States Parties undertake to make the principles and provisions of the present Protocol widely known and promoted by appropriate means, to adults and children alike.

3. States Parties shall take all feasible measures to ensure that

pewnienia demobilizacji lub innego zwolnienia ze służby osób podlegających ich jurysdykcji wcielonych lub wykorzystywanych w działaniach zbrojnych niezgodnie z niniejszym protokołem. Państwa-Strony tam, gdzie to konieczne, udzielą takim osobom wszelkiej właściwej pomocy w odzyskaniu zdrowia fizycznego oraz psychicznego, a także społecznej reintegracji.

Artykuł 7

1. Państwa-Strony będą współpracować ze sobą we wdrażaniu niniejszego protokołu, w tym w zapobieganiu wszelkim działaniom niezgodnym z niniejszym protokołem oraz w rehabilitacji i społecznej reintegracji osób — ofiar czynów sprzecznych z niniejszym protokołem, między innymi poprzez współpracę techniczną i pomoc finansową. Taka pomoc i współpraca podejmowane będą w porozumieniu z odpowiednimi Państwami-Stronami oraz właściwymi organizacjami międzynarodowymi.

2. Państwa-Strony mające takie możliwości udzielą takiej pomocy poprzez istniejące programy wielostronne, dwustronne i inne lub, między innymi, poprzez dobrowolny fundusz utworzony zgodnie z zasadami Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

Artykuł 8

1. Każde Państwo-Strona złoży, w ciągu dwóch lat od wejścia w życie w tym państwie niniejszego protokołu, raport do Komitetu Praw Dziecka przedstawiający wyczerpujące informacje na temat środków, jakie państwo to podjęło w celu wdrożenia postanowień niniejszego protokołu, w tym na temat środków podjętych w celu urzeczywistnienia postanowień w zakresie uczestnictwa i rekrutacji.

2. Po przedstawieniu takiego wyczerpującego raportu każde z Państw-Stron w raportach składanych Komitetowi Praw Dziecka zgodnie z artykułem 44 Konwencji będzie umieszczać wszelkie dalsze

la pratique pour veiller à ce que les personnes relevant de leur compétence qui sont enrôlées ou utilisées dans des hostilités en violation du présent Protocole soient démobilisées ou de quelque autre manière libérées des obligations militaires. Si nécessaire, les États Parties accordent à ces personnes toute l'assistance appropriée en vue de leur réadaptation physique et psychologique et de leur réinsertion sociale.

Article 7

1. Les États Parties coopèrent à l'application du présent Protocole, notamment pour la prévention de toute activité contraire à ce dernier et pour la réadaptation et la réinsertion sociale des personnes qui sont victimes d'actes contraires au présent Protocole, y compris par une coopération technique et une assistance financière. Cette assistance et cette coopération se feront en consultation avec les États Parties concernés et les organisations internationales compétentes.

2. Les États Parties qui sont en mesure de le faire fournissent cette assistance par l'entremise des programmes multilatéraux, bilatéraux ou autres déjà en place ou, le cas échéant, dans le cadre d'un fonds de contributions volontaires constitué conformément aux règles établies par l'Assemblée générale.

Article 8

1. Chaque État Partie présente, dans les deux années qui suivent l'entrée en vigueur du présent Protocole en ce qui le concerne, un rapport au Comité des droits de l'enfant contenant des renseignements détaillés sur les mesures qu'il a prises pour donner effet aux dispositions du présent Protocole, notamment celles concernant la participation et l'enrôlement.

2. Après la présentation du rapport détaillé, chaque État Partie inclut dans les rapports qu'il présente au Comité des droits de l'enfant conformément à l'article 44 de la Convention tout com-

persons within their jurisdiction recruited or used in hostilities contrary to this Protocol are demobilized or otherwise released from service. States Parties shall, when necessary, accord to these persons all appropriate assistance for their physical and psychological recovery and their social reintegration.

Article 7

1. States Parties shall cooperate in the implementation of the present Protocol, including in the prevention of any activity contrary to the Protocol and in the rehabilitation and social reintegration of persons who are victims of acts contrary to this Protocol, including through technical cooperation and financial assistance. Such assistance and cooperation will be undertaken in consultation with concerned States Parties and relevant international organizations.

2. States Parties in a position to do so shall provide such assistance through existing multilateral, bilateral or other programmes, or, inter alia, through a voluntary fund established in accordance with the rules of the General Assembly.

Article 8

1. Each State Party shall submit, within two years following the entry into force of the Protocol for that State Party, a report to the Committee on the Rights of the Child providing comprehensive information on the measures it has taken to implement the provisions of the Protocol, including the measures taken to implement the provisions on participation and recruitment.

2. Following the submission of the comprehensive report, each State Party shall include in the reports they submit to the Committee on the Rights of the Child, in accordance with article 44

informacje dotyczące wdrażania niniejszego protokołu. Inne Państwa-Strony niniejszego protokołu będą składać raport co pięć lat.

3. Komitet Praw Dziecka może zażądać od Państw-Stron dalszych informacji odnoszących się do implementacji niniejszego protokołu.

Artykuł 9

1. Niniejszy protokół jest otwarty do podpisu dla wszystkich państw będących Stronami Konwencji lub państw, które ją podpisały.

2. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji i jest otwarty do przystąpienia dla wszystkich państw. Dokumenty ratyfikacji lub przystąpienia zostaną złożone u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

3. Sekretarz Generalny, działając jako depozytariusz Konwencji oraz Protokołu, poinformuje wszystkie Państwa-Strony Konwencji oraz państwa, które podpisały Konwencję, o każdej deklaracji, zgodnie z artykułem 13.

Artykuł 10

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.

2. Dla każdego państwa ratyfikującego niniejszy protokół lub przystępującego do niego po jego wejściu w życie niniejszy protokół wejdzie w życie po upływie miesiąca od daty złożenia dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia przez to państwo.

Artykuł 11

1. Każde z Państw-Stron może wypowiedzieć niniejszy protokół w dowolnej chwili w drodze pisemnej notyfikacji złożonej na ręce Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, który poinformuje o tym fakcie pozostałe Państwa-Strony Konwencji, jak

plément d'information concernant l'application du présent Protocole. Les autres États Parties au Protocole présentent un rapport tous les cinq ans.

3. Le Comité des droits de l'enfant peut demander aux États Parties un complément d'information concernant l'application du présent Protocole.

Article 9

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature de tout État qui est Partie à la Convention ou qui l'a signée.

2. Le présent Protocole est soumis à la ratification et est ouvert à l'adhésion de tout État. Les instruments de ratification ou d'adhésion sont déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

3. Le Secrétaire général, en sa qualité de dépositaire de la Convention et du Protocole, informe tous les États Parties à la Convention et tous les États qui ont signé la Convention du dépôt de chaque déclaration en vertu de l'article 13.

Article 10

1. Le présent Protocole entrera en vigueur trois mois après la date de dépôt du dixième instrument de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chacun des États qui ratifieront le présent Protocole ou qui y adhéreront après son entrée en vigueur, ledit Protocole entrera en vigueur un mois après la date du dépôt par cet État de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article 11

1. Tout État Partie peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole par voie de notification écrite adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui en informera les autres États Parties à la Convention et tous les États qui

of the Convention, any further information with respect to the implementation of the Protocol. Other States Parties to the Protocol shall submit a report every five years.

3. The Committee on the Rights of the Child may request from States Parties further information relevant to the implementation of this Protocol.

Article 9

1. The present Protocol is open for signature by any State that is a party to the Convention or has signed it.

2. The present Protocol is subject to ratification and is open to accession by any State. Instruments of ratification or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The Secretary-General, in his capacity as depositary of the Convention and the Protocol, shall inform all States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention of each instrument of declaration pursuant to article 13.

Article 10

1. The present Protocol shall enter into force three months after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after its entry into force, the present Protocol shall enter into force one month after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

Article 11

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereafter inform the other States Parties to the Convention and all States that have signed the

również wszystkie państwa, które podpisały Konwencję. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku od daty przyjęcia notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jeżeli jednak w momencie upływu tego rocznego okresu wypowiadające Państwo-Strona zaangażowane będzie w konflikt zbrojny, to wypowiedzenie nie wejdzie w życie przed zakończeniem tego konfliktu.

2. Wypowiedzenie takie nie zwalnia Państwa-Strony z wynikających z niniejszego protokołu obowiązków w zakresie wszelkich przestępstw, które miały miejsce przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia. Wypowiedzenie takie w żaden sposób nie będzie mieć wpływu na dalsze rozpatrywanie jakichkolwiek spraw znajdujących się w trakcie rozpatrywania przez Komitet przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia.

Artykuł 12

1. Każde z Państw-Stron może zaproponować poprawkę i wnieść ją do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny komunikuje następnie o zaproponowanej poprawce Państwom-Stronom, łącznie z wnioskiem o wskazanie, czy są one za zwołaniem konferencji Państw-Stron mającej na celu rozważenie i przeprowadzenie głosowania nad tą propozycją. W przypadku gdy w ciągu czterech miesięcy od daty takiego powiadomienia co najmniej jedna trzecia Państw-Stron wypowie się za zwołaniem takiej konferencji Sekretarz Generalny zwoła taką konferencję pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych. Każda poprawka przyjęta większością głosów Państw-Stron obecnych i biorących udział w głosowaniu podlegać będzie zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne.

2. Poprawka przyjęta w sposób zgodny z ust. 1 niniejszego artykułu wejdzie w życie po jej zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i przyjęciu większością dwóch trzecich Państw-Stron.

ont signé la Convention. La dénonciation prendra effet un an après la date à laquelle le Secrétaire général en aura reçu notification. Toutefois, si à l'expiration de ce délai d'un an, l'État Partie auteur de la dénonciation est engagé dans un conflit armé, celle-ci ne prendra pas effet avant la fin dudit conflit.

2. Cette dénonciation ne saurait dégager l'État Partie de ses obligations en vertu du présent Protocole à raison de tout acte accompli avant la date à laquelle la dénonciation prend effet, pas plus qu'elle ne compromet en quelque manière que ce soit la poursuite de l'examen de toute question dont le Comité serait saisi avant la date de prise d'effet de la dénonciation.

Article 12

1. Tout État Partie peut proposer un amendement et en déposer le texte auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Celui-ci communique alors la proposition d'amendement aux États Parties, en leur demandant de lui faire savoir s'ils sont favorables à la convocation d'une conférence des États Parties en vue de l'examen de la proposition et de sa mise aux voix. Si, dans les quatre mois qui suivent la date de cette communication, un tiers au moins des États Parties se prononcent en faveur de la convocation d'une telle conférence, le Secrétaire général convoque la Conférence sous les auspices de l'Organisation des Nations Unies. Tout amendement adopté par la majorité des États Parties présents et votants à la conférence est soumis à l'Assemblée générale pour approbation.

2. Tout amendement adopté conformément aux dispositions du paragraphe 1 du présent article entre en vigueur lorsqu'il a été approuvé par l'Assemblée générale des Nations Unies et accepté par une majorité des deux tiers des États Parties.

Convention. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General. If, however, on the expiry of that year the denouncing State Party is engaged in armed conflict, the denunciation shall not take effect before the end of the armed conflict.

2. Such a denunciation shall not have the effect of releasing the State Party from its obligations under the present Protocol in regard to any act that occurs prior to the date on which the denunciation becomes effective. Nor shall such a denunciation prejudice in any way the continued consideration of any matter that is already under consideration by the Committee prior to the date on which the denunciation becomes effective.

Article 12

1. Any State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate the proposed amendment to States Parties, with a request that they indicate whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly for approval.

2. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force when it has been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of States Parties.

3. Po wejściu w życie poprawka będzie miała moc wiążącą dla tych Państw-Stron, które ją przyjęły; pozostałe Państwa-Strony pozostają związane postanowieniami protokołu oraz wszelkimi wcześniejszymi poprawkami, jeśli zostały one przez te państwa przyjęte.

Artykuł 13

1. Niniejszy protokół, którego teksty sporządzone w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony w archiwum Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych przekaze uwierzytelnione kopie niniejszego protokołu wszystkim Państwom-Stronom Konwencji oraz państwom, które podpisały Konwencję.

3. Lorsqu'un amendement entre en vigueur, il a force obligatoire pour les États Parties qui l'ont accepté, les autres États Parties demeurant liés par les dispositions du présent Protocole et par tous amendements antérieurs acceptés par eux.

Article 13

1. Le présent Protocole, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe font également foi, sera déposé aux archives de l'Organisation des Nations Unies.

2. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies fera parvenir une copie certifiée conforme du présent Protocole à tous les États Parties à la Convention et à tous les États qui ont signé la Convention.

3. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties that have accepted it, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendments that they have accepted.

Article 13

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention.

Po zapoznaniu się z powyższym Protokołem fakultatywnym, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony z uwzględnieniem deklaracji Rzeczypospolitej Polskiej, złożonej zgodnie z artykułem 3 ustęp 2 powyższego Protokołu fakultatywnego,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 14 lutego 2005 r.

Prezes Rady Ministrów: *M. Belka*

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*
L.S.

609**OŚWIADCZENIE RZĄDOWE**

z dnia 12 września 2006 r.

w sprawie mocy obowiązującej Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2004 r. o ratyfikacji Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. (Dz. U. Nr 194, poz. 1982), Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dnia 14 lutego 2005 r. ratyfikował wyżej wymieniony protokół. Dnia 7 kwietnia 2005 r. złożono Se-

ekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dokument ratyfikacyjny.

Zgodnie z artykułem 10 ustęp 1 protokół wszedł w życie dnia 12 lutego 2002 r.

Zgodnie z artykułem 10 ustęp 2 w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej protokół wszedł w życie dnia 7 maja 2005 r.

Przy składaniu dokumentu ratyfikacyjnego złożono następującą deklarację:

„Zgodnie z artykułem 3 ust. 2 protokołu Rząd Rzeczypospolitej Polskiej oświadcza, że:

1. w przypadku obowiązkowego poboru do służby wojskowej dolna granica wieku jest określona przez prawo i wynosi 18 lat,
2. przy ochotniczym wstępowaniu do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej dolna granica wieku jest określona przez prawo i wynosi 17 lat. Wstąpienie do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest rzeczywiście dobrowolne, a kandydat zobowiązany jest przedłożyć dokument potwierdzający jego datę urodzenia. Wymagana jest także zgoda jego rodziców lub opiekunów prawnych.”.

Ponadto dnia 1 grudnia 2005 r. złożono następującą sprzeciw wobec zastrzeżenia Sułtanatu Omanu:

„Rząd Rzeczypospolitej Polskiej rozpatrzył zastrzeżenie złożone przez Rząd Sułtanatu Omanu, w momencie przystąpienia, do Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, które potwierdza obowiązywanie w stosunku do Protokołu zastrzeżeń złożonych do Konwencji. Zastrzeżenia te odnoszą się ogólnie do wszystkich zapisów Konwencji niezgodnych z prawem islamskim lub ustawodawstwem obowiązującym w Sułtanacie Omanu oraz stwierdzają, że postanowienia Konwencji powinny być stosowane w granicach wyznaczonych dostępnymi środkami materialnymi.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej uważa, że zastrzeżenia, które nie określają precyzyjnie zakresu, w jakim Sułtanat Omanu przyjął postanowienia Konwencji, są niezgodne z przedmiotem i celem Protokołu, jakim jest zapewnienie szerszej ochrony praw dziecka, gwarantowanych przez Konwencję. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej pragnie zauważyć, że zgodnie z artykułem 19 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów zastrzeżenia pozostające w sprzeczności z przedmiotem i celem traktatu nie są dopuszczalne.

W związku z tym Rząd Rzeczypospolitej Polskiej sprzeciwia się wyżej wymienionemu zastrzeżeniu złożonemu przez Rząd Sułtanatu Omanu do Protokołu fakultatywnego.

Niniejszy sprzeciw nie stoi jednak na przeszkodzie wejściu w życie Protokołu fakultatywnego w stosunkach między Rzeczpospolitą Polską a Sułtanatem Omanu.”.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, co następuje:

- 1) Następujące państwa stały się stronami Protokołu, składając dokumenty ratyfikacyjne lub przystąpienia w podanych niżej datach:

Islamskie Państwo Afganistanu	24 września 2003 r.
Księstwo Andory	30 kwietnia 2001 r.
Republika Argentyny	10 września 2002 r.
Republika Armenii	30 września 2005 r.
Republika Austrii	1 lutego 2002 r.
Republika Azerbejdżanu	3 lipca 2002 r.
Królestwo Bahrajnu	21 września 2004 r.
Ludowa Republika Bangladeszu	6 września 2000 r.
Królestwo Belgii	6 maja 2002 r.
Belize	1 grudnia 2003 r.
Republika Beninu	31 stycznia 2005 r.
Republika Białorusi	25 stycznia 2006 r.
Republika Boliwii	22 grudnia 2004 r.
Bośnia i Hercegowina	10 października 2003 r.
Republika Botswany	4 października 2004 r.
Federacyjna Republika Brazylii	27 stycznia 2004 r.
Republika Bułgarii	12 lutego 2002 r.
Republika Chile	31 lipca 2003 r.
Republika Chorwacji	1 listopada 2002 r.
Republika Czadu	28 sierpnia 2002 r.
Republika Czeska	30 listopada 2001 r.
Królestwo Danii	27 sierpnia 2002 r.
Wspólnota Dominiki	20 września 2002 r.
Republika Ekwadoru	7 czerwca 2004 r.
Państwo Erytrea	16 lutego 2005 r.
Republika Filipin	26 sierpnia 2003 r.
Republika Finlandii	10 kwietnia 2002 r.
Republika Francuska	5 lutego 2003 r.
Republika Grecka	22 października 2003 r.
Republika Gwatemali	9 maja 2002 r.
Królestwo Hiszpanii	8 marca 2002 r.
Republika Hondurasu	14 sierpnia 2002 r.
Republika Indii	30 listopada 2005 r.
Irlandia	18 listopada 2002 r.
Republika Islandii	1 października 2001 r.
Państwo Izrael	18 lipca 2005 r.
Jamajka	9 maja 2002 r.
Japonia	2 sierpnia 2004 r.
Królestwo Kambodży	16 lipca 2004 r.
Kanada	7 lipca 2000 r.
Państwo Katar	25 lipca 2002 r.
Republika Kazachstanu	10 kwietnia 2003 r.
Republika Kenii	28 stycznia 2002 r.
Republika Kirgiska	13 sierpnia 2003 r.